

Nr 41

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 25 maj 1962 (nr 381) om allmän försäkring, i vad propositionen hänvisats till lagutskott, jämte i ämnet väckta motioner.

Genom en den 13 mars 1964 dagtecknad proposition, nr 94, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att

dels antaga vid propositionen fogade förslag till

1) lag angående ändring i lagen den 25 maj 1962 (nr 381) om allmän försäkring,

2) lag om ändrad lydelse av 11 och 12 §§ lagen den 25 maj 1962 (nr 382) angående införande av lagen om allmän försäkring och

3) förordning om ändrad lydelse av 40 § förordningen den 18 december 1959 (nr 552) angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.,

dels ock bifalla det förslag i övrigt, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Propositionen har hänvisats till lagutskott, såvitt avser vid propositionen fogade författningsförslag samt i övrigt till statsutskott. I vad propositionen hänvisats till lagutskott har den behandlats av andra lagutskottet.

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande i ämnet väckta motioner, nämligen

A. vid riksdagens början väckta motioner:

1) de likalydande motionerna nr 299 i första kammaren av herr *Lundström m. fl.* och nr 390 i andra kammaren av herr *Ohlin m. fl.*,

2) de likalydande motionerna nr 439 i första kammaren av herr *Lundström m. fl.* och nr 528 i andra kammaren av herr *Ohlin m. fl.*,

3) de likalydande motionerna nr 523 i första kammaren av fru *Olsson* och nr 636 i andra kammaren av herrar *Persson* i Heden och *Magnusson* i Nennesholm,

4) de likalydande motionerna nr 592 i första kammaren av herrar *Adolfs-son* och *Lager* och nr 720 i andra kammaren av herr *Hagberg m. fl.*,

5) de likalydande motionerna nr 593 i första kammaren av herrar *Adolfs-son* och *Lager* och nr 725 i andra kammaren av herr *Hermansson m. fl.*,

6) de likalydande motionerna nr 598 i första kammaren av herr *Bengtson m. fl.* och nr 722 i andra kammaren av herr *Hedlund m. fl.*,

7) de likalydande motionerna nr 599 i första kammaren av herr *Bengtson m. fl.* och nr 721 i andra kammaren av herr *Hedlund m. fl.*,

8) motionen nr 385 i andra kammaren av herrar *Anderson* i Sundsvall och *Gustafson* i Göteborg;

B. i anledning av propositionen väckta motioner:

9) de likalydande motionerna nr 701 i första kammaren av herrar *Adolfsson* och *Lager* och nr 857 i andra kammaren av herr *Holmberg m. fl.*,

10) de likalydande motionerna nr 702 i första kammaren av fröken *Mattson* och nr 854 i andra kammaren av fröken *Elmén m. fl.*,

11) de likalydande motionerna nr 703 i första kammaren av fru *Olsson* och herr *Svanström* samt nr 856 i andra kammaren av herr *Gustavsson* i Alvesta *m. fl.*,

12) motionen nr 855 i andra kammaren av herr *Gustafsson* i Borås,

13) motionen nr 858 i andra kammaren av herr *Martinsson*,

14) motionen nr 859 i andra kammaren av herrar *Martinsson* och *Andersson* i Essvik,

15) motionen nr 860 i andra kammaren av herr *Rimmerfors* och fru *Eriksson* i Stockholm.

Motionerna under 1), 2), 4), 5), 6), 7) och 8) har i sin helhet hänvisats till lagutskott. Motionerna under 3) har hänvisats till lagutskott såvitt angår invaliditetsersättning till handikappade barn samt i övrigt till statsutskottet. I den mån motionerna hänvisats till lagutskott har de tilldelats andra lagutskottet. Motionerna under 1) kommer, såvitt angår dels invaliditetstillägg och invaliditetsersättning till den som ej utför förvärvsarbete, dels halva invaliditetstillägg och invaliditetsersättningar att behandlas av utskottet i annat sammanhang. Motionerna under 4) har, såvitt avser förbättrad ställning för folkpensionärerna inom sjukförsäkringen, behandlats av utskottet i annat sammanhang. Motionerna under 6) kommer, såvitt angår hjälptillägg, att behandlas av utskottet i annat sammanhang. Motionerna under 7) kommer, såvitt avser bättre ställning för husmödrarna inom folkpensioneringen, att behandlas av utskottet i annat sammanhang.

De vid propositionen fogade författningsförslagen är av följande lydelse.

Förslag

till

L a g

angående ändring i lagen den 25 maj 1962 (nr 381) om allmän försäkring

Härigenom förordnas, att 2 kap. 7 §, 3 kap. 16 §, 9 kap. 2 och 3 §§, 10 kap. 2 §, 16 kap. 1 och 12 §§ samt 18 kap. 13 och 20 §§ lagen den 25 maj 1962 om allmän försäkring skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 kap.

7 §.

Har kommun — — — — — motsvarande kostnad.

Allmän försäkringskassa — — — — — ifrågavarande kostnader.

Allmän försäkringskassa äger jämväl med kommun eller transportföretag, som åtager sig att ombesörja transporter, för vilka ersättning från sjukförsäkringen må utgivas, träffa överenskommelse om skälig gottgörelse härför samt om avgifter, vilka kommunen eller företaget må uttaga av de försäkrade för utförda transporter.

Allmän försäkringskassa äger jämväl med kommun, *landstingskommun* eller transportföretag, som åtager sig att ombesörja transporter, för vilka ersättning från sjukförsäkringen må utgivas, träffa överenskommelse om skälig gottgörelse härför samt om avgifter, vilka kommunen, *landstingskommunen* eller företaget må uttaga av de försäkrade för utförda transporter.

Överenskommelse som — — — — — av riksförsäkringsverket.

Om redare — — — — — denna lag.

3 kap.

16 §.

Beträffande arbetstagare, som på grund av lag eller annan författning eller bestämmelse, som beslutats av kommun, är berättigad att uppbära lön vid sjukdom eller barnsbörd, äger Konungen föreskriva undantag

Beträffande arbetstagare, som enligt statliga föreskrifter eller på grund av bestämmelse, som beslutats av kommun eller *landstingskommun*, är berättigad att uppbära lön vid sjukdom eller barnsbörd,

(Gällande lydelse)

helt eller delvis från vad som är stad-
gat om placering i sjukpenningklass.

Har undantag — — — — — utbetalda lönen.

Överenskommelse att — — — — — avtalet gäller.

Har försäkrad, — — — — — utgivet underhåll.

(Föreslagen lydelse)

äger Konungen föreskriva undantag
helt eller delvis från vad som är stad-
gat om placering i sjukpenningklass.

9 kap.

2 §.

Till ålderspension — — — — — års ålder.

Ändå att — — — — — utföra arbetet.

Invaliditetstillägg tillkommer ej
försäkrad, som stadigvarande vårdas
å anstalt tillhörande staten eller
kommun eller å enskild anstalt till
vars drift statsbidrag utgår eller ock
genom anstaltens försorg utom den-
samma, och ej heller försäkrad, som
enligt gällande bestämmelser om
blindundervisning är skolpliktig.

Invaliditetstillägg tillkommer ej
försäkrad, som stadigvarande vårdas
å anstalt tillhörande staten eller
kommun *eller landstingskommun*
eller å enskild anstalt till vars drift
statsbidrag utgår eller ock genom
anstaltens försorg utom densamma,
och ej heller försäkrad, som enligt
gällande bestämmelser om blindun-
dervisning är skolpliktig.

Invaliditetstillägg utgör — — — — — av basbeloppet.

3 §.

*Försäkrad äger för tid före den
månad då han fyller sexton år rätt
till vårdbidrag i form av invali-
ditetsersättning, därest han
på grund av sjukdom, psykisk efter-
blivenhet, vanförhet eller annat lyte
för avsevärd tid och i avsevärd om-
fattning är i behov av särskild till-
syn och vård. Sådant bidrag må vara
begränsat till viss tid.*

Ätnjuter försäkrad som avses i
2 § första stycket andra punkten el-
ler andra stycket icke pension enligt
denna lag, äger han, därest han fyllt
sexton år, rätt till *i n v a l i d i t e t s*
e r s ä t t n i n g för tid före den må-
nad då han fyller sextiosju år.

Ätnjuter försäkrad som avses i 2 §
första stycket andra punkten eller
andra stycket icke pension enligt
denna lag, äger han, därest han fyllt
sexton år, rätt till *i n v a l i d i t e t s*
e r s ä t t n i n g för tid före den månad då han
fyller sextiosju år.

(Gällande lydelse)

Invaliditetsersättning tillkommer ej försäkrad, som enligt gällande bestämmelser om blindundervisning är skolpliktig.

Invaliditetsersättning utgör — — — — — av basbeloppet.

(Föreslagen lydelse)

Vad i 2 § tredje stycket stadgas skall äga motsvarande tillämpning beträffande invaliditetsersättning.

10 kap.

2 §.

Därest pensionsberättigad — — — — — för år.

Riksförsäkringsverket må medgiva nära anhörig, vilken för sitt uppehälle är beroende av den pensionsberättigade, rätt att helt eller delvis uppbära sådan del av folkpension, som enligt vad i första stycket sägs icke skall utgivas.

Åtnjuter barn under hel månad på statens bekostnad vård på anstalt eller eljest kost och bostad, må barn-tillägg för barnet ej utgå för den månaden; dock må sådant tillägg utgå för tid då barnet är inackorderat vid nomadskola.

Allmän försäkringskassa må medgiva nära anhörig, vilken för sitt uppehälle är beroende av den pensionsberättigade, rätt att helt eller delvis uppbära sådan del av folkpension, som enligt vad i första stycket sägs icke skall utgivas.

Åtnjuter barn under hel månad på statens bekostnad vård på anstalt eller eljest kost och bostad, må barn-pension eller barn-tillägg ej utgå för den månaden; dock må sådan förmån utgå för tid då barnet är inackorderat vid nomadskola.

16 kap.

1 §.

Den som — — — — — Konungen förordnar.

Åtnjuter försäkrad — — — — — ansökan därom.

Åtnjuter försäkrad sjukbidrag, må den tid varunder sådant bidrag skall utgå förlängas utan att ansökan därom gjorts.

Åtnjuter försäkrad sjukbidrag *eller till viss tid begränsad invaliditetsersättning*, må den tid varunder sådan förmån skall utgå förlängas utan att ansökan därom gjorts.

I den — — — — — ansökan därom.

12 §.

På framställning av nykterhetsnämnd äger *riksförsäkringsverket* besluta att pension tillkommande den, som är hemfallen åt alkohol-

På framställning av nykterhetsnämnd äger *allmän försäkringskassa* besluta att pension tillkommande den, som är hemfallen åt alkohol-

(Gällande lydelse)

missbruk och beträffande vilken föreligger omständighet i övrigt som i 15 § första stycket lagen om nykterhetsvård sägs, helt eller delvis skall utbetalas till kommunal myndighet eller den pensionsberättigades make eller annan person att användas till den pensionsberättigades och hans familjs nytta.

Är pensionsberättigad till följd av ålderdomssvaghet, sjuklighet eller annan därmed jämförlig orsak ur stånd att själv omhänderhava honom tillkommande pension, må *riksförsäkringsverket* besluta, att pensionen skall utbetalas till annan enligt vad i första stycket sägs.

(Föreslagen lydelse)

missbruk och beträffande vilken föreligger omständighet i övrigt som i 15 § första stycket lagen om nykterhetsvård sägs, helt eller delvis skall utbetalas till kommunal myndighet eller den pensionsberättigades make eller annan person att användas till den pensionsberättigades och hans familjs nytta.

Är pensionsberättigad till följd av ålderdomssvaghet, sjuklighet eller annan därmed jämförlig orsak ur stånd att själv omhänderhava honom tillkommande pension, må *allmän försäkringskassa* besluta, att pensionen skall utbetalas till annan enligt vad i första stycket sägs.

18 kap.

13 §.

Befattningshavare hos — — — — — av kassan.

Riksförsäkringsverket och — — — — — kassans styrelse.

Avlönings-, pensions- och andra anställningsvillkor för befattningshavare, som tillsätts och entledigas av riksförsäkringsverket, skola *bestämmas av verket efter kassans hörande*. Beträffande sådana villkor för förtroendeläkare är kassan pliktig ställa sig till efterrättelse de anvisningar, som på förslag av medicinalstyrelsen meddelas av riksförsäkringsverket.

Avlönings-, pensions- och andra anställningsvillkor för befattningshavare, som tillsätts och entledigas av riksförsäkringsverket, skola *bestämmas i den ordning Konungen förordnar*. Beträffande sådana villkor för förtroendeläkare är kassan pliktig ställa sig till efterrättelse de anvisningar, som på förslag av medicinalstyrelsen meddelas av riksförsäkringsverket.

20 §.

Frågor om — — — — — i pensionsdelegation.

Suppleant för ordförande, som tillika är ordförande i kassans styrelse, är den för honom utsedde suppleanten i styrelsen. För annan ordföran-

Suppleant för ordförande, som tillika är ordförande i kassans styrelse, är den för honom utsedde suppleanten i styrelsen, *såvida icke Konung-*

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

de, så ock för annan ledamot än ordförande utses en suppleant.

en förordnar annorlunda. För annan ordförande, så ock för annan ledamot än ordförande utses en suppleant. Konungen må dock föreskriva att för envar av de av medicinalstyrelsen utsedda läkarna skola utses två suppleanter.

I allmän — — — — — flera pensionsdelegationer.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1964.

Förslag

till

Lag

**om ändrad lydelse av 11 och 12 §§ lagen den 25 maj 1962 (nr 382) angående
införande av lagen om allmän försäkring**

Härigenom förordnas, att 11 och 12 §§ lagen den 25 maj 1962 angående införande av lagen om allmän försäkring skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

11 §.

För tiden intill utgången av juni 1968 skall, såframt ej Konungen med riksdagen annorlunda förordnar, i stället för bestämmelserna i 6 kap. 2 § första stycket, 7 kap. 4 § och 8 kap. 4 § första stycket lagen om allmän försäkring gälla att folkpension i form av ålderspension, hel förtidspension eller änkepension skall för år räknat utgöra *tvåtusensexhundra-femtio* kronor eller, där den försäkrade är gift och hans make åtnjuter folkpension i form av ålderspension eller förtidspension eller äger rätt till pension enligt 6 kap. 1 § första stycket nämnda lag samt fall som nedan i tredje eller fjärde stycket sägs ej är för handen, *tvåtusensex-tiofem* kronor.

De i — — — — — av tre.

Åtnjuter den — — — — — nämnda lag.

Åtnjuta makar — — — — — allmän försäkring.

12 §.

För tiden intill utgången av juni 1968 skall, såframt ej Konungen med

För tiden intill utgången av juni 1968 skall, såframt ej Konungen med riksdagen annorlunda förordnar, i stället för bestämmelserna i 6 kap. 2 § första stycket, 7 kap. 4 § och 8 kap. 4 § första stycket lagen om allmän försäkring gälla att folkpension i form av ålderspension, hel förtidspension eller änkepension skall för år räknat utgöra *tvåtusenniohund-rafemtio* kronor eller, där den försäkrade är gift och hans make åtnjuter folkpension i form av ålderspension eller förtidspension eller äger rätt till pension enligt 6 kap. 1 § första stycket nämnda lag samt fall som nedan i tredje eller fjärde stycket sägs ej är för handen, *två-tusentvåhundra-nittio* kronor.

*(Gällande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

riksdagen annorlunda förordnar,
iakttagas vad nedan stadgas.

Följande i 8 och 9 kap. lagen om
allmän försäkring angivna förmåner
skola för år räknat utgöra

barnpension ettusen kronor eller,
för barn, vars båda föräldrar avlidit,
eller för barn utom äktenskap, som
fyllt tre år och beträffande vilket
faderskapet ej fastställts, ettusen-
fyrahundra kronor;

barntillägg ettusen kronor eller, i
fall då enligt 7 kap. 2 § andra eller
tredje stycket lagen om allmän för-
säkring två tredjedelar eller en tred-
jedel av hel förtidspension utgår,
motsvarande andel av nämnda be-
lopp;

invaliditetstillägg ettusentvåhund-
ra kronor; samt

invaliditetsersättning tvåtusén kro-
nor.

För beräkning och utbetalning av
folkpension till försäkrad, som icke
tillika åtnjuter tilläggspension enligt
lagen om allmän försäkring, skola i
stället för bestämmelserna i 16 kap.
4 § nämnda lag stadgandena i 11 §
sista stycket och 38 § 1 mom. sista
stycket lagen den 29 juni 1946 om
folkpensionering alltjämt äga till-
lämpning.

I fall som avses i 10 kap. 2 § första
stycket lagen om allmän försäkring
må ej utgå högre pensionsbelopp för
månad än femtio kronor.

För beräkning och utbetalning av
folkpension till försäkrad, som icke
tillika åtnjuter tilläggspension enligt
lagen om allmän försäkring, skola
för tiden intill utgången av juni 1968
i stället för bestämmelserna i 16 kap.
4 § nämnda lag stadgandena i 11 §
sista stycket och 38 § 1 mom. sista
stycket lagen den 29 juni 1946 om
folkpensionering alltjämt äga till-
lämpning.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1964.

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av 40 § förordningen den 18 december 1959 (nr 552) angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.

Härigenom förordnas, att 40 § förordningen den 18 december 1959 angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

*(Gällande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

40 §.

Tilläggs pensionsavgift skall — — — — — uppbördsterminerna infallit.

Har tilläggs pensionsavgift, som ingår i slutlig eller tillkommande skatt, icke till fullo erlagts inom tid, som i första stycket sägs, skall den slutliga och den tillkommande skatten omdebiteras med uteslutande av avgiften. *Innan omdebitering verkställs, skall den försäkrade beredas tillfälle att yttra sig.* Om verkställd omdebitering skall den försäkrade underrättas. Sådan underrättelse skall innehålla upplysning om vad som skall iakttagas vid anförande av besvär över beslutet, och skall beträffande underrättelsen i övrigt gälla vad i 15 § andra stycket stadgas.

Har tilläggs pensionsavgift, som ingår i slutlig eller tillkommande skatt, icke till fullo erlagts inom tid, som i första stycket sägs, skall den slutliga och den tillkommande skatten omdebiteras med uteslutande av avgiften. Om verkställd omdebitering skall den försäkrade underrättas. Sådan underrättelse skall innehålla upplysning om vad som skall iakttagas vid anförande av besvär över beslutet, och skall beträffande underrättelsen i övrigt gälla vad i 15 § andra stycket stadgas.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1964.

¹ Senaste lydelse, se 1962: 396.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås införande av ett särskilt vårdbidrag till handikappade barn. Vårdbidraget avses utgå i form av invaliditetsersättning från folkpensioneringen och tillkomma barn under 16 år som på grund av sjukdom, psykisk efterblivenhet, vanförhet eller annat lyte för avsevärd tid och i avsevärd omfattning är i behov av särskild tillsyn och vård. Bidraget föreslås utgå med ett indexreglerat belopp av för närvarande 2 400 kr. per år. Kostnaderna, som helt faller på staten, beräknas för budgetåret 1964/65 till 12 milj. kr.

Propositionen innehåller vidare förslag om de lagändringar som erfordras för genomförande av standardhöjningen av folkpensioner och indexregleringen av barnpensioner, barntillägg, invaliditetstillägg och invaliditetsersättning i enlighet med förslagen i årets statsverksproposition. Vid det antal indextillägg som utgår fr. o. m. april 1964 blir det årliga pensionsbeloppet för en ensam pensionär 3 775 kr. och för två pensionsberättigade makar sammanlagt 5 900 kr. Barnpensionsbeloppet för barn som förlorat den ene av föräldrarna och barntilläggets maximibelopp höjes från 1 000 kr. till 1 200 kr. per år. För barn som förlorat båda föräldrarna ökar barnpensionen från 1 400 kr. till 1 680 kr. Invaliditetstillägget höjes från 1 200 kr. till 1 440 kr. och invaliditetsersättningen från 2 000 kr. till 2 400 kr.

De nya bestämmelserna avses skola träda i kraft den 1 juli 1964.

I propositionen föreslås, att riksdagen för budgetåret 1964/65 till Bidrag till folkpensioner m. m. beviljar ett förslagsanslag å 3 620 milj. kr.

Av propositionens innehåll redovisas här endast vad föredragande departementschefen anfört. Beträffande övriga delar av propositionen hänvisas till denna.

Motionsyrkandena

I *motionerna I: 299* och *II: 390* har såvitt nu är i fråga yrkats,

»A. att riksdagen måtte

1. besluta genomföra sådan ändring i 9 kap. 2 och 3 §§ i lagen den 25 maj 1962 (nr 381) om allmän försäkring att fr. o. m. den 1 juli 1964 invaliditetstillägg utgår med 60 procent av basbeloppet och invaliditetsersättning med 75 procent av basbeloppet, varvid invaliditetstilläggets grundbelopp höjes från 1 200 kr. till 2 400 kr. och invaliditetsersättningens grundbelopp från 2 000 kr. till 3 000 kr.,

3. besluta att vårdbidrag för vård i enskilda hem av svårt handikappade barn skall utgå i form av invaliditetsersättning enligt lagen om allmän för-

säkring med 75 procent fr. o. m. den 1 juli 1964, dvs. med ett grundbelopp av 3 000 kr.,

4. i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning i syfte att föranleda beslut som gäller från den 1 juli 1965 rörande — — — dels införande av halva vårdbidrag för vård i hemmet av medelsvårt handikappade barn, dels ock formerna för en eventuell statlig medverkan beträffande behovsprövade bidrag för vård i hemmet av handikappade barn.

B. att utskottet måtte företaga av yrkandena under 1—3 ovan föranledda lagändringar».

I *motionerna I: 439* och *II: 528* har yrkats, »att riksdagen i samband med sitt beslut om höjning av folkpensionerna den 1 juli 1964 måtte uttala att standardhöjningen av folkpensionerna fram till 1968 skall för återstoden av perioden ske så att höjning äger rum varje år samt i skrivelse till Kungl. Maj:t giva denna uppfattning till känna».

I *motionerna I: 523* och *II: 636* har under a) yrkats, att riksdagen måtte besluta att invaliditetsersättning till handikappade barn må utgå med 62,5 procent av basbeloppet, vilket i nuvarande läge motsvarar 3 000 kronor.

I *motionerna I: 592* och *II: 720* har hemställts,

»att riksdagen beslutar om sådan ändring i lagen om allmän försäkring, att i denna motion påtalade olägenheter vid förtida uttag av folkpension upphäves respektive att i sådant fall full pension erhålles vid uppnådda 67 års ålder;

att riksdagen till vederbörande utskott hemställer att utarbeta och för riksdagen förelägga förslag till lagtext».

I *motionerna I: 593* och *II: 725* har yrkats, »att riksdagen i skrivelse till regeringen hemställer om utredning och förslag i syfte att höja folkpensionerna för tidigare löntagare, som endast har folkpensionen att lita till för sin existens, så att denna kommer i nivå med de samlade pensioner som utgår för dem som erhåller folkpension jämte ATP-pension».

I *motionerna I: 598* och *II: 722* har under b) hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att förslag måtte utarbetas rörande sådana ändringar rörande invaliditetstillägg inom folkpensioneringen, att tillägget kommer att utgå med 50 % av basbeloppet i stället för 30 % av basbeloppet, dvs. i nuläget med 2 400 kr. i stället för 1 440 kr.

I *motionerna I: 599* och *II: 721* har hemställts, »att riksdagen vid sin behandling av frågan om höjning av folkpensionerna den 1 juli 1964 i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla

1. att standardhöjningen av folkpensionerna fram till år 1968 skall för återstoden av perioden ske så att höjning äger rum varje år;

2. att förslag till standardhöjning av folkpensionsförmånerna den 1 juli 1965 måtte föreläggas 1965 års riksdag;

3. att följande frågor

a) allmän sänkning av folkpensionsåldern,

c) annan teknisk samordning mellan folkpensioneringen och den allmänna tilläggspensioneringen än som nu gäller

måtte ägnas särskild uppmärksamhet och allsidig prövning vid utredningen rörande standardförbättringar av folkpensionerna efter år 1968».

I *motionen II: 385* har hemställts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsam översyn och förslag beträffande bestämmelserna om sammanträffande förmåner m. m. i lagen om allmän försäkring».

I *motionerna I: 701* och *II: 857* har föreslagits, »att riksdagen i anledning av i proposition nr 94 ställda förslag rörande vårdbidrag för svårt handikappade barn beslutar att för barn omhändertagna på internatskolor ett till hälften reducerat vårdbidrag skall utgå».

I *motionerna I: 702* och *II: 854* har hemställts, »att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 94 måtte besluta att hos Kungl. Maj:t begära om skyndsam utredning för att ytterligare få klarlagt det verkliga antalet barn, som är berättigade till vårdbidrag enligt propositionens syften».

I *motionerna I: 703* och *II: 856* har begärts, »att riksdagen vid sin behandling av proposition nr 94 måtte

1) besluta att 9 kap. 3 § lagen om allmän försäkring skall erhålla den lydelse nedan sägs.

3 §.

Försäkrad äger — — — (= propositionen) — — — viss tid.

Åtnjuter försäkrad — — — (= propositionen) — — — sextiosju år.

Försäkrad, som avses i första stycket och viss del av året vårdas å anstalt som avses i 2 § tredje stycket, äger för den tid han ej vårdas å anstalten rätt till partiellt vårdbidrag i form av invaliditetsersättning med belopp som per månad räknat motsvarar en åttandedel av invaliditetsersättning per år räknat.

Invaliditetsersättning enligt andra stycket tillkommer ej försäkrad, som enligt gällande bestämmelser om blindundervisning är skolpliktig.

Invaliditetsersättning utgör — — — (= propositionen) — — — av basbeloppet.

2) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att frågan om införande av dels halvt, dels förhöjt vårdbidrag i form av invaliditetsersättning måtte prövas i enlighet med i motionen anförda riktlinjer samt att härav föranlett förslag snarast måtte föreläggas riksdagen».

I *motionen II: 855* har yrkats,

»A. att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 94 måtte för sin del besluta sådan utformning av lagtexten att den i propositionen föreslagna bestämmelsen om undantag för blinda, som är skolpliktiga

enligt gällande bestämmelser om blindundervisning, måtte utgå ur lagtexten, samt

B. att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till erforderlig författningstext».

I *motionen II: 858* har hemställts, »att riksdagen i anledning av proposition nr 94 måtte besluta att avslå förslaget om förändring av 18 kap. 13 § lagen den 25 maj 1962 om allmän försäkring».

I *motionen II: 859* har begärts, »att riksdagen i anledning av prop. 94 måtte besluta att regeln i 18 § andra stycket övergångsbestämmelserna till lagen om allmän försäkring skall såvitt gäller 17 kap. 2 § sistnämnda lag tillämpas som om grundbeloppen för folkpension redan vid utgången av 1962 uppgick till de belopp som föreslagits i förevarande proposition».

I *motionen II: 860* har föreslagits,

»att rätt till vårdbidraget för handikappade barn skall föreligga för den, som är intagen på specialskola eller vårdanstalt, för den tid barnet vistas i hemmet, om denna vistelse omfattar minst fyra veckor, samt

att utskottet måtte utforma för en sådan bestämmelse erforderlig lagtext».

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionerna II: 390 (II: 355), II: 528, II: 636, I: 592, II: 725, II: 722, II: 721, II: 385, II: 857, I: 702, II: 856, II: 855, II: 858, II: 859 och II: 860.

Departementschefen

Vårdbidrag för svårt handikappade barn

Föredragande departementschefen, statsrådet Aspling, har anfört:

»En av de primära uppgifterna i ett socialt trygghetssystem är att bringa hjälp och stöd åt dem som drabbas av sjukdom och invaliditet. Genom att tillhandahålla sjukhus och andra vårdanstalter av olika slag sörjer samhället för att den rätta vården beredes dem som inte lämpligen kan vårdas i sina hem. Kostnaderna för anstaltsvård bestrides i princip av det allmänna, antingen så att vården är helt kostnadsfri för den enskilde eller så att förefintliga vårdavgifter täckes av förmåner från den allmänna försäkringen. En invalidiserad som vistas i sitt hem kan, om han är ur stånd att reda sig själv och på grund härav vid upprepade tillfällen dagligen har behov av hjälp av annan, få ett särskilt invaliditetstillägg till sin förtidspension. En förutsättning för att en försäkrad skall kunna få förtidspension — och därutöver i tillämpliga fall invaliditetstillägg — är att han fyllt 16 år. Detta står i samband med att förtidspensionen är en ersättning för den inkomst, som den försäkrade skulle kunnat bereda sig av eget arbete om han varit

arbetsför. För handikappade barn under 16 år som vårdas i hemmet finns däremot, om man bortser från reglerna om socialhjälp, ingen lagfäst rätt till särskild ersättning för de kostnader som deras handikapp drar med sig. En annan sak är att landsting och primärkommuner i viss utsträckning lämnar bidrag till hemsjukvård i sådana fall. Några enhetliga normer för dessa bidrag existerar dock inte.

Invaliditet hos barn innebär stora påfrestningar för barnets föräldrar och fostrare. Vid sidan om oro och ängslan för barnet får de underkasta sig avsevärda uppoffringar, om barnet skall få så god utveckling som dess förutsättningar medger. I de fall då barnet med fördel kan vistas i sitt hem blir den personliga insatsen från vårdarnas sida av utomordentligt stor betydelse för denna utveckling. I vilken utsträckning en sådan insats kan göras är dock till stor del en kostnadsfråga. Det är inte bara så att vårdaren på grund av den tid som måste ägnas åt barnet i motsvarande mån får avstå från arbetsinkomst, som eljest skulle stått att få. Vården kräver ofta också särskilda kostnader i flera hänseenden, inte minst för resor i olika sammanhang. Många gånger kan de krav som ställs på föräldrarna bli så stora, att de måste överlämna barnet för vård på en institution trots att vården hellre borde ha beretts i hemmet.

Mot bakgrunden av det sagda är det angeläget att från statsmakternas sida åtgärder vidtages för att bereda lättnader och stöd för vård av handikappade barn i hemmen. En väg är härvidlag att tillhandahålla service och hjälpmedel av olika slag, såsom också sker. Vid sidan härav bör övervägas att införa kontantstöd i mera generella former.

Socialpolitiska kommittén har föreslagit en särskild bidragsform för handikappade barn inom ramen för den allmänna försäkringen. Förslaget innebär att till barn under 16 år, som på grund av sjukdom, psykisk efterblivenhet, vanförhet eller annat lyte varaktigt och i avsevärd omfattning är i behov av särskild tillsyn och vård, skall utgå vårdbidrag i form av invaliditetsersättning från folkpensioneringen. Bidraget skall enligt förslaget utgå med 2 000 kr. om året. Avsikten är dock att, då de i lagen om allmän försäkring upptagna tilläggsförmånerna till folkpension anknutes till basbeloppet, bidraget skall motsvara 50 procent av basbeloppet.

Kommitténs förslag har allmänt rönt ett positivt mottagande vid remissbehandlingen. De erinringar som framställts har rört nyanseringar och detaljer. För egen del finner jag den föreslagna lösningen väl ägnad att läggas till grund för lagstiftning. Jag förordar därför att i lagen om allmän försäkring införes bestämmelser om invaliditetsersättning till handikappade barn i huvudsaklig överensstämmelse med vad kommittén föreslagit.

Med det föreslagna vårdbidraget åsyftas att ge en reell förbättring för berörda kategori barn. Det vore olyckligt, om införandet av detta bidrag från den allmänna försäkringen finge en återhållande effekt med avseende på de särskilda hemsjukvårdsbidragen från landsting och primärkommuner.

Från en del håll har under remissbehandlingen yppats farhågor för att det nya vårdbidraget kan få till följd att föräldrar undanhåller barn institutionell vård, i fall då vård i hemmet inte kan betraktas som den rätta vårdformen. För egen del vill jag ogärna tänka mig att vårdbidraget skall få sådana följder. Om så ändå skulle ske i några fall finns det möjligheter för barnavårdsmyndigheterna att åstadkomma rättelse och tillse att rätt vårdform kommer till användning. Däremot finner jag det inte lämpligt att exempelvis direkt knyta rätten till vårdbidrag till den förutsättningen att vård i hemmet skall vara att föredra framför vård på särskild inrättning. I detta sammanhang vill jag tillägga, att det finns anledning förmoda att just tack vare vårdbidraget kommer att uppspåras en del för myndigheterna ej kända fall, där handikappade barn vistas i sina hem utan att få den rätta vården.

Vad i övrigt angår de nya bestämmelsernas utformning vill jag framhålla att det torde vara ogörligt att i lagtext med exakthet fastslå i vilka fall vårdbidrag skall komma i fråga. Någon avgränsning av personkretsen med hänvisning till särskilda slag av handikapp bör som kommittén framhållit inte komma i fråga. Bidragsrätten bör för alla kategorier av handikappade bedömas efter enhetliga grunder. Vårdbidragstagarna måste komma att representera en mycket heterogen grupp inrymmande både kroppsliga och psykiska handikapp, medfödda såväl som senare förvärvade. Här måste nödvändigtvis ett visst utrymme ges åt tillämpningen, varvid det bl. a. får ankomma på riksförsäkringsverket att, lämpligen efter samråd med medicinalstyrelsen, anvisa normer för bedömningen.

Kommittén föreslår att för rätt till vårdbidrag skall krävas att barnet — på motsvarande medicinska grunder som fordras för rätt till förtidspension — varaktigt och i avsevärd omfattning är i behov av särskild tillsyn och vård. Jag tillstyrker förslaget med en viss jämkning i fråga om varaktighetskravet som jag strax kommer till.

De behov av tillsyn och vård som skall beaktas är sådana som går utöver dem som föreligger hos ett normalt utvecklat barn. Detta innebär att utrymmet för tillämpning av bestämmelserna blir mindre, när det gäller barn i späda ålder, vilka även om de är friska kräver tillsyn och vård i betydande omfattning. För sådana fall har man främst att se till behovet av särskild behandling, som fordras med hänsyn till barnets handikapp och som kan ges i hemmet. Vidare har man att beakta sådana av handikappet föranledda yttringar och behov hos barnet som kräver speciella åtgärder från vårdarens sida.

Behovet av särskild tillsyn och vård skall såsom angivits föreligga i avsevärd omfattning. Bedömningen får här ske med ledning av den särskilda arbetsinsats som vårdaren får göra och de särskilda kostnader som barnets handikapp föranleder. I övrigt torde viss ledning vara att hämta från den praxis, som föreligger rörande tillämpningen av bestämmelserna om invali-

ditetstillägg enligt 9 kap. 2 § första stycket lagen om allmän försäkring.

Kommitténs förslag innebär att varaktighet hos det särskilda vårdbehovet är en förutsättning för rätt till vårdbidrag. För rätt till förtidspension enligt 7 kap. kräves bl. a. att arbetsförmågan är varaktigt nedsatt med minst hälften. Kravet på varaktighet tolkas så att nedsättningen kan antagas bestå flera år framåt. Är arbetsförmågans nedsättning inte varaktig men kan den beräknas bestå under avsevärd tid, varmed i praxis förstås minst ett år, föreligger rätt till sjukbidrag. Detta är tidsbegränsat men följer i övrigt samma regler som förtidspensionen. Skäl saknas enligt min mening att uppställa strängare varaktighetskrav för rätt till det föreslagna vårdbidraget än till sjukbidrag. Vårdbidrag bör alltså kunna utgå om det särskilda vårdbehovet sannolikt är bestående avsevärd tid framåt, dvs. minst ett år.

I likhet med ett par remissorgan vill jag betona vikten av efterkontroll, sedan vårdbidrag beviljats. De vårdbehov det här rör sig om är i många fall föränderliga. Genom efterkontrollen kan också nya behandlingsformer till hjälp för det handikappade barnet aktualiseras och nytillkomna medicinska rön komma till utnyttjande. Visserligen kan ett beslut om utgivande av en pensionsförmån alltid omprövas och förmånen indragas, därest förutsättningarna för utgivande av förmånen inte längre är för handen. Av psykologiska skäl och för att underlätta en efterkontroll bör det dock vara möjligt att direkt i det beslut, varigenom vårdbidraget beviljas, föreskriva att detta skall vara tidsbegränsat. Ett stadgande härom bör ingå i de nya bestämmelserna. Om vårdbidrag beviljas i fall då vårdbehovet inte bedöms som varaktigt utan endast bestående avsevärd tid, bör bidraget alltid göras tidsbegränsat.

Såsom kommittén föreslagit bör vårdbidrag inte utgå till barn som stadigvarande vårdas på anstalt. Detta bör i enlighet med vad kommittén uttalat ej medföra inskränkning i rätten till vårdbidrag för psykiskt efterblivet barn som är inskrivet vid särskola eller vårdanstalt men som vistas i sitt eget hem, om förutsättningarna för rätt till bidrag i övrigt är uppfyllda. Det undantag som göres för anstaltsvårdade barn i fråga om rätten till vårdbidrag motiveras av att värdet av anstaltsvården såväl ekonomiskt som eljest mer än väl torde motsvara det stöd som vårdbidraget är avsett att ge för vård av handikappade barn i hemmen.

I fråga om storleken av vårdbidraget har socialpolitiska kommittén knutit an till vad som nu gäller för invaliditetsersättning enligt lagen om allmän försäkring. Invaliditetsersättningen utgör enligt lagen per år 50 procent av basbeloppet men utgår enligt en övergångsbestämmelse f. n. med 2 000 kr. Jag ansluter mig till kommittéförslaget. Vid genomförande av det i det följande behandlade förslaget om indexreglering fr. o. m. den 1 juli 1964 av bl. a. invaliditetsersättning, kommer invaliditetsersättningen och därmed vårdbidraget vid nuvarande basbelopp att uppgå till 2 400 kr. för år.

Bestämmelserna om vårdbidraget bör ingå som ett nytt första stycke i
2 — *Bihang till riksdagens protokoll 1964. 9 saml. 2 avd. Nr 41*

9 kap. 3 § lagen om allmän försäkring. Nuvarande undantagsbestämmelse i andra stycket samma paragraf utbytes därvid mot en som ett nytt tredje stycke intagen hänvisning till 2 § tredje stycket. Härav framgår att vårdbidrag inte skall utgå vid anstaltsvård. Samtidigt bör formuleringen av sistnämnda stycke i förtydligande syfte ändras så att det klart framgår att undantagsbestämmelserna syftar såväl på anstalter tillhörande primärkommuner som anstalter vilka tillhör landsting.

Då vårdbidraget enligt förslaget skall kunna göras tidsbegränsat, bör möjlighet föreligga att vid den fastställda tidens utgång bevilja förlängning utan ny ansökan. En sådan möjlighet föreligger enligt nu gällande bestämmelser i fråga om sjukbidrag. Stadgande härom återfinnes i 16 kap. 1 § tredje stycket lagen om allmän försäkring. Jag föreslår att detta lagrum utvidgas till att även omfatta vårdbidraget.

De nya bestämmelserna bör såsom kommittén föreslagit träda i kraft den 1 juli 1964. Då på grund av stadgandet i 16 kap. 5 § sista stycket lagen om allmän försäkring pensionsförmån kan utgå retroaktivt intill tre månader före ansökningsmånaden, räcker det om ansökningen inges i oktober 1964 för att vårdbidraget skall utgå från bestämmelsernas ikraftträdande.

Med den nu förordade utformningen av bestämmelserna kan kostnaderna för vårdbidraget, om man utgår från kommitténs beräkningar, uppskattas till cirka 12 milj. kr. för budgetåret 1964/65. Kostnaderna faller helt på staten.»

Standardhöjning och indexreglering av folkpensionsförmåner

Departementschefen har anfört:

»Under rubriken Bidrag till folkpensioner m. m. (bil. 7 p. 11) i årets statsverksproposition har föreslagits en standardhöjning av folkpensionerna fr. o. m. den 1 juli 1964. Det nu utgående årsbeloppet för ålderspension till en ensam pensionär, 3 400 kr., skall enligt förslaget höjas med 300 kr. till 3 700 kr. För två pensionsberättigade makar har föreslagits en höjning med tillhoppa 450 kr. från 5 330 kr. till 5 780 kr. Motsvarande höjningar inträder beträffande förtidspension och änkepension.

Den föreslagna standardhöjningen kräver ändring av de i 11 § första stycket *lagen den 25 maj 1962 (nr 382) angående införande av lagen om allmän försäkring* angivna pensionsbeloppen. Det må påpekas att de angivna höjningarna avser hel pension. Om exempelvis en ensam förtidspensionär uppbär en tredjedel av hel förtidspension, blir alltså standardhöjningen för hans del 100 kr. För den som uttagit ålderspension med början före 67 års ålder och med hänsyn härtill uppbär reducerad pension blir höjningen i motsvarande mån reducerad.

I statsverkspropositionen har vidare föreslagits att barnpensioner, barn-tillägg, invaliditetstillägg och invaliditetsersättning, som för närvarande övergångsvis utgår med fasta belopp utan indextillägg, från och med den

1 juli 1964 skall anknytas till basbeloppet i enlighet med de i lagen om allmän försäkring intagna bestämmelserna och därigenom indexregleras. Vid nu gällande basbelopp 4 800 kr. höjes därigenom barnpensionsbeloppet och barntilläggets maximibelopp från 1 000 kr. till 1 200 kr. För de barn som förlorat båda föräldrarna ökar barnpensionen från 1 400 kr. till 1 680 kr. Invaliditetstillägget höjes från 1 200 kr. till 1 440 kr. och invaliditetsersättningen från 2 000 kr. till 2 400 kr. I fortsättningen kommer förmånerna sedan att följa förändringarna i basbeloppet.

De åsyftade ändringarna för nu berörda förmåner ernås genom att 12 § andra stycket lagen angående införande av lagen om allmän försäkring utgår. Samtidigt bör ur samma paragraf uteslutas fjärde stycket enligt vilket folkpension i fall som avses i 10 kap. 2 § första stycket lagen om allmän försäkring, dvs. vid anstaltsvård på statens bekostnad, maximeras till 50 kr. för månad. Det nämnda garantibeloppet kommer då att i enlighet med bestämmelserna i lagen om allmän försäkring normalt för år utgöra 15 procent av basbeloppet eller med nuvarande basbeloppsvärde 720 kr., motsvarande 60 kr. i månaden.

I statsverkspropositionen har kostnaderna för standardhöjningen beräknats till 297,4 milj. kr., varav 268,4 milj. kr. för staten och 29,0 milj. kr. för kommunerna. Kostnaderna för den i det föregående förordade indexregleringen av vissa folkpensionsförmåner uppskattas till 11,6 milj. kr., varav för staten 10,2 milj. kr. och för kommunerna 1,4 milj. kr.»

Övriga lagstiftningsfrågor

Departementschefen har anfört:

»Genom lagen om allmän försäkring, som trädde i kraft den 1 januari 1963, åstadkoms en långtgående samordning i såväl formellt som materiellt hänseende av olika socialförsäkringsgrenar. Den nya lagstiftningen synes på det hela taget ha fungerat väl. Erfarenheterna är ännu alltför ringa för att man med ledning av dem skall kunna dra några mera långtgående slutsatser rörande behovet av ändrade bestämmelser. Jag vill dock erinra om att vissa frågor i enlighet med vad som förutsattes vid antagandet av lagen om allmän försäkring är föremål för utredning. Sålunda har åt 1961 års sjukförsäkringsutredning anförtrots vissa angelägna frågor främst rörande sjukvårdsförmånerna, bl. a. angående införande av en allmän tandvårdsförsäkring. En översyn av nuvarande regler om läkemedelsförmånerna hör också till utredningens uppgifter. Yrkesskadeutredningen är sysselsatt med att söka samordna yrkesskade försäkringen med den allmänna försäkringen. Pensionsförsäkringskommittén slutligen har att behandla bland annat frågorna om pension till dem som invalidiserats i unga år, om pension till frånskilda kvinnor då den förutvarande maken avlider och om änklingspensioner.

Mot bakgrunden av vad nu anförts skall här endast upptagas förslag till justeringar på enstaka punkter i nuvarande bestämmelser inom den allmänna försäkringen.

Sjukpenningförmånerna enligt lagen om allmän försäkring omfattar i princip alla förvärvsarbetande med inkomst över en viss minimigräns. När det gäller inkomst av annat förvärvsarbete än anställning ger lagen möjlighet till individuellt undantagande beträffande sådana förmåner. Någon motsvarande individuell undantagandemöjlighet föreligger inte med avseende på inkomst av anställning. Här öppnar lagen i stället vissa möjligheter till undantagande i andra former. Sålunda kan enligt 3 kap. 16 § första stycket Kungl. Maj:t beträffande bl. a. arbetstagare, som på grund av lag eller annan författning eller bestämmelse, som beslutats av kommun, är berättigad att uppbära lön vid sjukdom eller barnsörd, föreskriva undantag helt eller delvis från vad som är stadgat om placering i sjukpenningklass. Har beträffande arbetstagare som här nämnts sådant undantag inte föreskrivits eller gäller det endast delvis, äger enligt stadgande i andra stycket i samma paragraf arbetsgivaren i den ordning Kungl. Maj:t bestämmer från den allmänna försäkringskassan erhålla arbetstagaren tillkommande sjukpenning jämte barntillägg, i den mån dessa förmåner inte överstiger den utbetalda lönen.

Något undantag enligt paragrafens första stycke föreligger inte för närvarande. Däremot gäller sedan den 1 juli 1963 arbetsgivarinträde enligt andra stycket för statsanställdas del. Bestämmelser härom återfinnes i kungörelsen den 31 maj 1963 (nr 311) angående tillämpning av 3 kap. 16 § andra stycket lagen om allmän försäkring beträffande vissa arbetstagare i statens tjänst m. fl.

En förutsättning för att arbetsgivarinträde skall kunna ske enligt angivna lagrum är att arbetstagarnas sjuklöneförmåner följer direkt av stadgande i lag eller författning. Emellertid förekommer att myndighet meddelar föreskrift om sjuklöneförmåner i sådan ordning, att det inte kan sägas att förmånerna följer direkt av lag eller författning. Även för sådana fall bör möjlighet till arbetsgivarinträde föreligga. Med hänsyn härtill bör första stycket i paragrafen omformuleras så att i stället anges att sjuklöneförmånerna skall utgå enligt statliga föreskrifter. Denna formulering anknyter till ett motsvarande stadgande rörande semester i 1 § lagen den 17 maj 1963 (nr 114) om semester. Med statliga föreskrifter bör här förstås endast föreskrifter som meddelats av statlig myndighet. Däremot blir stadgandet inte tillämpligt i fall då en icke statlig institution beslutar att tillämpa statliga normer för sina anställda.

I detta sammanhang bör stadgandet i samma stycke om motsvarande undantag i anslutning till sjuklönebestämmelser som beslutats av kommun förtydligas så att vid sidan av kommun anges landstingskommun. En mot-

svarande ändring bör göras i 2 kap. 7 § tredje stycket. Detta innebär ingen saklig ändring jämfört med vad tidigare varit avsett.

I 10 kap. 2 § första stycket lagen om allmän försäkring finns bestämmelser om att folkpension till den som åtnjuter anstaltsvård på statens bekostnad inte får utgå med mer än ett visst maximibelopp. I fråga om barntillägg finns vidare i paragrafens tredje stycke ett stadgande om att barntillägg inte skall utgå för barn som under hel månad på statens bekostnad åtnjuter anstaltsvård eller eljest kost och bostad. Stadgandet gäller dock inte för tid då barnet är inackorderat vid nomadskola.

Någon motsvarighet till det berörda stadgandet om barntillägg finns ej beträffande barnpension, vilket däremot var fallet enligt den till utgången av år 1962 gällande lagen om barnpensioner. På grund av en hänvisning i den lagen till den numera likaledes upphävda lagen om särskilda barnbidrag gällde nämligen för barnpension motsvarande undantag som nu gäller för barntillägg. Då reglerna för barnpension och barntillägg bör överensstämma på denna punkt och det ej heller finns anledning att utge barnpension under sådan anstaltsvistelse, som det här är fråga om, bör tredje stycket i förevarande paragraf ändras så att undantaget kommer att omfatta även barnpension.

Enligt 10 kap. 2 § andra stycket lagen om allmän försäkring kan riks-försäkringsverket medgiva nära anhörig, vilken för sitt uppehälle är beroende av den pensionsberättigade, rätt att helt eller delvis uppbära sådan del av folkpension, som på grund av bestämmelserna i första stycket nämnda paragraf inte skall utgivas. Vidare äger riks-försäkringsverket enligt 16 kap. 12 § samma lag på framställning av nykterhetsnämnd besluta att pension tillkommande den, som är hemfallen åt alkoholmissbruk och beträffande vilken föreligger omständighet i övrigt som i 15 § första stycket lagen om nykterhetsvård sägs, helt eller delvis skall utbetalas till kommunal myndighet eller den pensionsberättigades make eller annan person att användas till den pensionsberättigades och hans familjs nytta. Motsvarande gäller för det fall att den pensionsberättigade till följd av ålderdomssvagheter, sjuklighet eller annan därmed jämförlig orsak är ur stånd att själv omhänderha honom tillkommande pension.

Att de befogenheter det här är fråga om förbehållits riks-försäkringsverket och inte tillagts de allmänna försäkringskassorna, som eljest har att besluta om pension, får ses mot bakgrunden av att det i begynnelsekedet efter det att lagen om allmän försäkring trätt i kraft borde undvikas att belasta kassorna med nytillkommande uppgifter i högre grad än som var strängt nödvändigt. Sedan kassorna nu blivit väl förtrogna med sina nya uppgifter, synes det lämpligt att de berörda befogenheterna överflyttas på dem såsom ett led i strävandena att decentralisera försäkringens förvalt-

ning. Jag föreslår att lagrummen ändras i enlighet härmed. Kassornas beslut i hithörande frågor kan i vanlig ordning överklagas hos riksförsäkringsverket och i sista hand hos försäkringsdomstolen. Riksförsäkringsverket kan också utan att besvär anförts överpröva försäkringskassornas beslut.

Enligt 18 kap. 13 § första stycket lagen om allmän försäkring skall av befattningshavarna hos allmän försäkringskassa direktör, föredragande för pensionsärenden ävensom annan tjänsteman beträffande vilken Kungl. Maj:t så föreskrivit tillsättas och entledigas av riksförsäkringsverket. Kungl. Maj:t har föreskrivit, att bestämmelserna skall gälla befattningshavare med lön motsvarande lägst lönen i lönegrad 21 å löneplan A i statens löneförordning.

Avlönings-, pensions- och andra anställningsvillkor för befattningshavare som nyss sagts skall enligt stadgande i tredje stycket i samma paragraf bestämmas av riksförsäkringsverket efter kassans hörande. Enligt den nu tillämpade förhandlingsordningen sker löneförhandlingarna mellan verket och berörda personalgruppers organisationer. Därjämte är Försäkringskassornas förhandlingsorganisation regelmässigt närvarande. Med hänsyn till att ett samband råder mellan dessa befattningshavargrupper och vissa grupper av statstjänstemän har verket funnit ändamålsenligt att söka en viss anknytning till civildepartementet. I samband med att överenskommelse träffades om löner för 1963 nåddes samförstånd mellan riksförsäkringsverket å ena sidan samt Försäkringsfunktionärernas förbund, SACO:s allmänna tjänstemannaförbund och Sveriges juristförbund å andra sidan att en sådan lagändring kunde komma att vidtagas som innefattar rätt för Kungl. Maj:t att fastställa avlönings- och pensionsvillkor för nu ifrågasvarande personal.

Goda skäl talar för att de frågor det här rör sig om skall kunna bringas under civildepartementets handläggning. Bestämmelserna bör utformas så att det skall ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma den ordning i vilken anställningsvillkoren skall fastställas. Jag förordar att 18 kap. 13 § tredje stycket ändras i enlighet härmed. Kungl. Maj:ts föreskrifter bör innehålla en regel om att, på sätt nu sker, kassan skall höras innan anställningsvillkoren fastställs.

Frågor om förtidspension, invaliditetstillägg och invaliditetsersättning avgöres i de allmänna försäkringskassorna av pensionsdelegationer. Bestämmelser härom återfinnes i 18 kap. 20 § lagen om allmän försäkring. Normalt finns i varje kassa en pensionsdelegation. Under förutsättning av Kungl. Maj:ts medgivande kan dock i en kassa inrättas mer än en delegation. Så har hitintills skett i fem kassor.

Varje pensionsdelegation består av fem ledamöter, nämligen förutom

ordföranden två av medicinalstyrelsen utsedda läkare och två av landsting eller stadsfullmäktige utsedda ledamöter.

Såsom ordförande i pensionsdelegation fungerar normalt ordföranden i kassans styrelse. Då skäl föreligger kan dock utses särskild ordförande i pensionsdelegation. Detta måste bland annat bli fallet då i en kassa finns mer än en pensionsdelegation.

Enligt stadgande i andra stycket i berörda paragraf skall som suppleant för pensionsdelegationsordförande, som tillika är ordförande i kassans styrelse, fungera den för honom utsedde suppleanten i styrelsen. På grund härav kan det inte rimligen komma i fråga att utse suppleanten för styrelseordföranden till ordförande i en pensionsdelegation. Möjlighet härtill bör dock föreligga, eftersom det i en kassa med mer än en pensionsdelegation kan visa sig praktiskt att låta kassastyrelsens ordförande och hans suppleant vara ordförande i var sin delegation. Bestämmelserna bör ändras så, att Kungl. Maj:t får befogenhet att förordna särskild suppleant för styrelseordföranden i dennes egenskap av ordförande i pensionsdelegation.

För annan ledamot än ordförande som tillika är ordförande i kassans styrelse skall enligt föreskrift i andra stycket utses en suppleant.

Erfarenheterna av den hittillsvarande verksamheten har givit vid handen att det i pensionsdelegationer med stor arbetsbelastning uppkommer svårigheter för läkarna att med erforderlig omsorg gå igenom ärendena i den takt som krävs för att det inte skall uppkomma för stor balans. När det i sådana fall inte eljest föreligger skäl att inrätta ytterligare en pensionsdelegation i kassan, synes den rätta lösningen vara att öka antalet disponibla läkare inom den befintliga delegationen. Detta kan lämpligen ske genom att antalet suppleanter för varje läkarledamot utökas till två. Jag förordar en lagändring som ger Kungl. Maj:t befogenhet att besluta om sådan utökning.

Inom försäkringen för tilläggs pension är en försäkrads pensionsrätt på grundval av inkomst av anställning inte beroende av i vad mån arbetsgivaren fullgör sin avgiftsskyldighet eller inte. För inkomst av annat förvärvsarbete däremot har den försäkrade att själv betala avgiften för sin tilläggs pensionering och en förutsättning för att pensionspoäng skall tillgodoräknas på grundval av sådan inkomst är att avgiften till fullo erlagts inom föreskriven tid. Avgiften uppbäres tillsammans med inkomstskatten. Den skatt som erlægges går i första hand till betalning av den i skatten ingående tilläggs pensionsavgiften. För att pensionsrätten skall vara säkrad räcker det alltså att den försäkrade erlagt så mycket av honom åvilande skatter och avgifter som svarar mot tilläggs pensionsavgiftens belopp. Enligt stadgande i 40 § första stycket *förordningen den 18 december 1959 (nr 552) angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.* skall tilläggs pensionsavgift erläggas före den 1 oktober året näst efter taxerings-

året. Avgiften för exempelvis 1963 års inkomst skall alltså erläggas före den 1 oktober 1965. Ingår avgiften i tillkommande skatt, skall den erläggas inom fyra månader efter utgången av den månad, varunder den sista av de för skatteinbetalningen bestämda uppbördsterminerna infallit.

Har tilläggs pensionsavgift inte till fullo erlagts inom föreskriven tid, skall skatten omdebiteras med uteslutande av avgiften. Denna omdebitering innebär det slutgiltiga konstaterandet av att pensionspoäng inte skall tillgodoräknas den försäkrade. Med hänsyn härtill har i andra stycket av den nyssnämnda paragrafen föreskrivits, att den försäkrade skall beredas tillfälle att yttra sig, innan omdebitering verkställs. Sedan omdebitering skett skall den försäkrade underrättas härom.

Enligt de erfarenheter som hitintills vunnits av tillämpningen torde det vara onödigt och dessutom ägnat att väcka irritation att påkalla yttrande från den försäkrade innan omdebitering sker. Den försäkrade har nämligen ingen möjlighet att genom avgiftsinbetalning eller eljest hindra att omdebitering verkställs. Tillräcklig garanti mot felaktig omdebitering föreligger genom rätten att anföra besvär över omdebiteringen, sedan meddelande härom erhållits. Till saken hör också att riksförsäkringsverket genom cirkulär den 16 juli 1963 anmodat de lokala skattemyndigheterna att senast den 15 september året näst efter taxeringsåret påminna avgiftsbetalare, som då ej erlagt hela avgiften, och upplysa dem om följderna av försummad betalning.

Föreskriften om att den försäkrade skall beredas tillfälle att yttra sig innan omdebitering sker bör av nu anförda skäl utgå.»

Lagrådet

Lagrådet har lämnat lagförslagen utan erinran.

Remissyttrande

Över motionen II: 385 har utskottet, i den ordning 46 § riksdagsordningen föreskriver, inhämtat yttrande från riksförsäkringsverket.

Riksförsäkringsverket, som ansett att någon särskild åtgärd i anledning av motionerna ej är erforderlig, eftersom de av motionärerna berörda frågorna är föremål för utredning inom yrkesskadetredningen, har anfört:

Lagen om yrkesskadeförsäkring, som antogs vid 1954 års riksdag och trädde i kraft den 1 januari 1955, är i princip tillämplig endast på skador som inträffat efter lagens ikraftträdande. Äldre skadefall regleras av dessförinnan gällande lagstiftning, företrädesvis 1916 års lag om försäkring för olycksfall i arbete och 1929 års lag om försäkring för vissa yrkessjukdomar. Enligt både yrkesskadeförsäkringslagen och den närmast föregående lagstiftningen bestämmes livränta av den skadades årliga arbetsförtjänst vid skadetillfället, dock att arbetsförtjänst över vissa belopp inte beaktas. Med hänsyn till stegringen i den allmänna lönenivån och standardutvecklingen har gränserna för arbetsförtjänstberäkningen gång på gång förskjutits

uppåt, vid varje tillfälle dock endast för nytillkommande ersättningstagare. Så höjdes exempelvis arbetsförtjänstmaximum enligt 1916 års lag i olika omgångar från 1 800 till 7 200 kronor. Sistnämnda belopp utgjorde maximum vid yrkesskadeförsäkringslagens ikraftträdande. Därefter har maximum beloppet varit 15 000 kronor.

För att minska skillnaden i ersättningsnivå mellan äldre och nyare skadefall har statsmakterna vid olika tillfällen sedan början av 1940-talet förbättrat ersättningarna i de äldre fallen. År 1955 beslöts en omreglering av vissa äldre livräntor enligt en metod, enligt vilken den till grund för en livränta liggande arbetsförtjänsten räknades upp. Den förhöjda arbetsförtjänsten lades sedan till grund för en ny uträkning av livräntan. Förhöjningen blev mindre för tid efter fyllda 67 år än för tid dessförinnan. Änkelivränta i anledning av yrkesskada efter utgången av år 1940 förhöjdes ej alls för tid efter det änkan fyllt 67 år.

År 1962 beslöts en höjning fr. o. m. den 1 januari 1963 av vissa livräntor m. m. i anledning av yrkesskada, som inträffat före år 1960. Livräntorna höjdes med 30 procent om skadan inträffat 1955 eller tidigare med 20 procent, om skadan inträffat 1956 eller 1957, med 10 procent om skadan inträffat 1958 eller 1959. I de fall då skadan inträffat före 1955 beräknades förhöjningen på det sammanlagda beloppet av livränta och omregleringsförhöjning enligt 1955 års omregleringslagstiftning. Förhöjningen omfattade livräntor till skadad under 67 år med minst $\frac{2}{10}$ invaliditet, skadad över 67 år med minst $\frac{3}{10}$ invaliditet samt vidare bl. a. änka under 67 år med barn, däremot ej änkelivränta för tid efter det änkan fyllt 67 år.

De i lagen om allmän försäkring förekommande bestämmelser om sammanträffande förmåner, som avses i motionerna, återfinnes i lagens 17 kap. 2 och 3 §§, som i huvudsak är av följande innehåll.

Äger pensionsberättigad rätt till livränta eller sjukpenning jämlikt lagen om yrkesskadeförsäkring eller äger han jämlikt annan lag eller särskild författning eller enligt Konungens förordnande rätt till livränta eller sjukpenning, som bestämmes av eller utbetalas från riksförsäkringsverket eller bolag som avses i 1 § lagen om yrkesskadeförsäkring, skall honom tillkommande pension minskas. Härvid minskas folkpension och tilläggspension i form av förtidspension eller ålderspension med vissa undantag med $\frac{3}{4}$ av den pensionsberättigade för samma tid tillkommande sjukpenning jämte barntillägg eller livränta såsom skadad. Vidare minskas folkpension i form av ålderspension, änkepension eller barnpension ävensom med visst undantag tilläggspension i form av änkepension eller barnpension med $\frac{3}{4}$ av den pensionsberättigade för samma tid tillkommande livränta såsom efterlevande. Minskningen göres i första hand å tilläggspension. Utan hinder av nu nämnda regler skall folkpension alltid utgå, i form av förtidspension eller barnpension med minst $\frac{1}{4}$, i form av änkepension med minst hälften samt i form av ålderspension med minst $\frac{3}{4}$ av belopp som eljest skolat utgå. Vid minskning tages andra tillägg till pension än barntillägg ej i betraktande. Minskning av folkpension skall sist göras å barntillägg.

Till den del yrkesskadelivränta jämlikt samordningsbestämmelserna avdragits från pension räknas den ej såsom inkomst vid beräkning av kommunalt bostadstillägg och annan inkomstprövad pensionsförmån.

För den som vid utgången av år 1962 åtnjöt folkpension, som ersatts av förmån enligt lagen om allmän försäkring, har enligt övergångsbestämmelse i 18 § andra stycket lagen angående införande av lagen om allmän försäkring

de nya bestämmelserna ej fått föranleda sänkning av utgående folkpensionsbelopp. Detta stadgande har medfört att ett stort antal förtids- och ålderspensioner, som utgår samtidigt med invalidlivränta, inte sänkts under pensionsnivån i december 1962, ehuru så eljest skulle ha skett.

För änka, som samtidigt uppbär änkelivränta och folkpension i form av änkepension, samt för barn som samtidigt erhåller barnlivränta och folkpension i form av barnpension, har övergångsbestämmelsen inte haft motsvarande betydelse. På grund av bestämmelser i tidigare gällande lagstiftning var nämligen änke- och barnpensionerna i sådana fall före den 1 januari 1963 nedsatta enligt strängare regler om sammanträffande förmåner än dem som nu återfinnes i lagen om allmän försäkring.

Utgår änkepension i anledning av dödsfall före den 1 juli 1960, är jämlikt 17 § lagen angående införande av lagen om allmän försäkring reglerna i 17 kap. 2 § lagen om allmän försäkring inte tillämpliga. För sådan änkepension gäller i stället regler om inkomstprövning, som medför att änkepensionen kan komma att, där dödsfallet inträffat före den 1 juli 1958, helt eller delvis bortfalla.

De regler för omreglering och förhöjning av yrkesskadelivräntor och de samordningsregler på pensionssidan, för vilka nu i korthet redogjorts, medför vanligen att sammanlagda beloppet av yrkesskadelivränta och pension sjunker när den förmånsberättigade fyller 67 år. På grund av de ändringar som tid efter annan vidtagits i yrkesskadelagstiftningen kommer beloppsändringarnas storlek att i väsentlig mån bli beroende på när yrkesskadan inträffade.

Utskottet

I propositionen föreslås införande av ett särskilt vårdbidrag till handikappade barn. Vårdbidraget avses utgå i form av invaliditetsersättning från folkpensioneringen och tillkomma barn under 16 år, som på grund av sjukdom, psykisk efterblivenhet, vanförhet eller annat lyte för avsevärd tid och i avsevärd omfattning är i behov av särskild tillsyn och vård. Bidraget föreslås utgå med 50 procent av basbeloppet. Basbeloppet utgör för närvarande 4 800 kr.

Propositionen innehåller vidare förslag om de lagändringar som erfordras för genomförande av standardhöjning av folkpensioner samt indexreglering av barnpensioner, barnstillägg, invaliditetstillägg och invaliditetsersättningar. Höjningen av folkpensionerna föreslås genomförd den 1 juli 1964 med 300 kr. för en ensam pensionär och med 450 kr. för ett pensionärspar. Barnpensioner, barnstillägg, invaliditetstillägg och invaliditetsersättningar föreslås bli indexreglerade genom anknytning till basbeloppet fr. o. m. den 1 juli 1964.

Vårdbidraget

Socialpolitiska kommittén har då det gällt att fastställa storleken av vårdbidraget valt mellan att bestämma det till samma belopp som invaliditetstillägget, d. v. s. 30 procent av basbeloppet, eller samma belopp som invaliditetsersättningen, d. v. s. 50 procent av basbeloppet. Kommittén har

ansett att övervägande skäl talar för det sistnämnda alternativet. Det av kommittén förordade beloppet godtages av remissinstanserna, med undantag för Föreningen för de neurosedynskadade, som beträffande neurosedynskadade barn vill att ett högre belopp skall tas till utgångspunkt. Departementschefen har anslutit sig till kommittéförslaget.

I motionerna I: 523 och II: 636 yrkas, att vårdbidraget skall utgå med 62,5 procent av basbeloppet, och i motionerna I: 299 och II: 390, att det skall utgöra 75 procent av basbeloppet.

Utskottet anser det i propositionen framlagda förslaget beträffande vårdbidragets storlek väl avvägt. Såsom utskottet i följd påpekat vid behandlingen av motionsyrkanden rörande höjning av invaliditetstillägg och invaliditetsersättning, kan alltför höga bidrag av detta slag medföra en icke önskvärd återhållsamhet vid beviljandet av bidragen, något som utskottet icke vill medverka till. Utskottet, som alltså biträder propositionen, vill i likhet med departementschefen uttala att det vore olyckligt, om införandet av vårdbidraget från den allmänna försäkringen finge en återhållande effekt med avseende på de särskilda hemsjukvårdsbidragen från landsting och primärkommuner.

Utskottet anser, att den i motionsparen I: 299 och II: 390 samt I: 703 och II: 856, framställda begäran om utredning och förslag beträffande införande av halvavdrag bör bli föremål för övervägande. Utskottet anser nämligen, att man bör undersöka möjligheterna att införa särskilda bidrag i sådana fall, där fullt vårdbidrag icke kan ifrågakomma, men där det uppenbarligen föreligger ett starkt behov av hjälp.

I motionerna I: 299 och II: 390 framställs krav på utredning och förslag beträffande formerna för en eventuell statlig medverkan vid av landsting utgivna behovsprövade bidrag och i motionerna I: 703 och II: 856 motsvarande krav angående ett med 50 eller 100 procent förhöjt bidrag. Enligt utskottets mening bör utredning företagas även beträffande möjligheterna till en statlig medverkan vid behovsprövade bidrag samt angående införande av förhöjda bidrag i vissa fall, där kostnaderna till följd av handikapp är avsevärda. De överväganden som enligt det ovan sagda erfordras synes bära utföras inom socialpolitiska kommittén.

Socialpolitiska kommittén och departementschefen har föreslagit att vårdbidrag inte skall utgå till barn som stadigvarande vårdas på anstalt. Detta bör, anför departementschefen, i enlighet med vad kommittén uttalat ej medföra inskränkning i rätten till vårdbidrag för psykiskt efterblivet barn som är inskrivet vid särskola eller vårdanstalt men som vistas i sitt eget hem, om förutsättningarna för rätt till bidrag i övrigt är uppfyllda. Det undantag som göres för anstaltsvårdade barn i fråga om rätten till vårdbidrag motiveras enligt departementschefen av att värdet av anstaltsvården såväl ekonomiskt

som eljest mer än väl torde motsvara det stöd som vårdbidraget är avsett att ge för vård av handikappade barn i hemmet.

I motionerna I: 701 och II: 857, I: 703 och II: 856 samt II: 860 upptas frågor om vårdbidrag till dem som delvis vårdas i hemmet. I förstnämnda motionspar föreslås, att ett till hälften reducerat vårdbidrag skall utgå till barn omhändertagna på internatskolor i sådana fall. I motionsparet I: 703 och II: 856 föreslås, att barn som är intagna å anstalt skall ha rätt till en åttondel av vårdbidraget för varje månad som barnet icke vårdas å anstalten. Motionen II: 860 innehåller begäran om vårdbidrag till barn som vårdas på specialskola eller annan anstalt, när vistelsen i hemmet överstiger fyra veckor.

De spörsmål motionärerna aktualiserar förtjänar enligt utskottets mening att närmare undersökas. De överväganden som i anledning härav erfordras synes kunna göras inom socialpolitiska kommittén, särskilt som de aktuella frågorna har samband med dem som ovan hänvisats till kommittén.

Med hänsyn till att problemet sålunda föreslås bli föremål för utredning anser sig utskottet kunna biträda propositionen.

Invaliditetstillägg och invaliditetsersättning utgår inte till försäkrad som enligt gällande bestämmelser om blindundervisning är skolpliktig. Motsvarande skall enligt propositionen gälla för vårdbidragsberättigad. I motionen II: 855 yrkas, att den föreslagna bestämmelsen i fråga om vårdbidrag skall utgå.

Utskottet anser, att det inte bör föreligga någon skillnad mellan dem som enligt gällande bestämmelser om blindundervisning är skolpliktiga och övriga handikappade. Enligt utskottets mening bör det således inte föreligga någon inskränkning i rätten till invaliditetstillägg, invaliditetsersättning och vårdbidrag för ifrågavarande blinda som vistas i sitt eget hem, om förutsättningarna för rätt till förmånerna i övrigt är uppfyllda. Lagtexten bör ändras så att den överensstämmer med det sagda.

I princip kan envar svensk medborgare som är mantalsskriven i riket komma i åtnjutande av folkpension. Barn som är svensk medborgare men som till följd av sin ålder icke blivit mantalsskrivet i riket kan det oaktat enligt 5 kap. 1 § andra stycket lagen om allmän försäkring få barnpension. Detta bör gälla även beträffande rätt till vårdbidrag. Utskottet föreslår den ändring i nyssnämnda stadgande som föranledes av det sagda.

I motionerna I: 702 och II: 854, hemställes om skyndsamt utredning för att ytterligare få klarlagt det verkliga antalet barn, som är berättigade till vårdbidrag enligt propositionens förslag. Utskottet instämmer i motionärernas uttalande om vikten av att alla därtill berättigade erhåller den nya förmånen. Emellertid anser sig utskottet kunna förutsätta, att socialpolitiska kommittén inom ramen för sitt fortsatta arbete uppmärksammar

de problem som härvidlag kan uppkomma. Något riksdagens initiativ synes därför ej vara påkallat.

Indexreglering av folkpensionsförmåner

Genom propositionens förslag skulle invaliditetstillägget komma att utgå med 30 procent av basbeloppet och invaliditetsersättningen med 50 procent av basbeloppet.

I motionerna I: 299 och II: 390 yrkas, att invaliditetstillägget skall utgå med 60 procent av basbeloppet och att invaliditetsersättningen skall utgöra 75 procent därav. I motionerna I: 598 och II: 722 hemställs, att invaliditetstillägget skall utgå med 50 procent av basbeloppet.

Utskottet anser de i propositionen framlagda förslagen beträffande invaliditetstilläggets och invaliditetsersättningens storlek väl avvägda. En ytterligare höjning av tillägget och ersättningen som föreslås i nu aktuella motioner, skulle, såsom utskottet ovan påpekat beträffande vårdbidraget, kunna medföra en återhållsamhet vid tillämpningen, som utskottet icke vill medverka till. Vidare kan uppmärksammas att riksdagen så sent som 1962 uttalat sig för den anknytning till basbeloppet som nu föreslås i propositionen. Utskottet biträder alltså propositionens förslag. Med hänsyn till de uppgifter som tillkommer socialpolitiska kommittén synes det kunna vara befogat att överlämna motionerna till kommittén.

Höjning av folkpensionerna m. m.

Utskottet biträder propositionen i denna del.

I motionsparet I: 599 och II: 721 yrkas, att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte begära förslag till standardhöjning den 1 juli 1965 av folkpensionsförmånerna samt att standardhöjningen av dessa fram till år 1968 måtte ske genom årliga höjningar. Sistnämnda yrkande återkommer i motionsparet I: 439 och II: 528. Till stöd för motionerna anföres, att större rättvisa nås om folkpensionärerna i likhet med vad som är fallet med den i produktionen verksamma befolkningen får en viss standardförbättring årligen. Utskottet vill erinra om att redan i allmänna pensionsberedningen rådde enighet om att folkpensionerna skulle höjas vartannat år under perioden 1958—1968. Tidsplanen har följts för åren 1958, 1960, 1962 och 1964. Planens fullföljande innebär, att de härefter närmast kommande standardhöjningarna genomföres åren 1966 och 1968. Vidare bör erinras om att riksdagen redan från början samstämmigt uttalat, att det vid varje höjning borde föreligga möjlighet för statsmakterna att bestämma höjningens storlek med hänsyn till den statsfinansiella och samhällsekonomiska situationen (särsk. utsk. utl. 1958: 1). Det har visat sig, att den enighet om tidsplanen för standardhöjningarna, som rådde då denna gjordes upp och som sedan förelegat i många år, inte längre är för handen. Pensionsförbättringarna fram till det uppställda målet år 1968 får därför i fortsättningen prövas

i vanlig ordning av Kungl. Maj:t och riksdagen med hänsyn till då föreliggande statsfinansiella och samhällsekonomiska läge.

Ålderspension utgår fr. o. m. den månad, varunder den försäkrade fyller 67 år. På framställning av försäkrad kan ålderspension utgå tidigare, dock tidigast fr. o. m. den månad, då han uppnår 63 års ålder. Bestämmelserna om förtida uttag av ålderspension träder i kraft successivt. Detta innebär att ålderspension fr. o. m. 63-års månaden kan utgå först år 1966. Uttages ålderspension i förtid, minskas pensionen med 0,6 procent för varje månad, som, då pensionen börjar utgå, återstår till ingången av den månad, då den försäkrade fyller 67 år. Ålderspension kan höjas med barntillägg, hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg. Dessa tillägg kan dock inte utgå till ålderspension, som uttagits före 67 år, förrän denna ålder uppnåtts.

I motionerna I: 599 och II: 721 hemställes, att frågorna om en allmän sänkning av folkpensionsåldern och en annan teknisk samordning mellan folkpensioneringen och den allmänna tilläggs pensioneringen måtte ägnas särskild uppmärksamhet och allsidig prövning vid utredning angående standardförbättring av folkpensionerna efter 1968.

Även det i motionsparet I: 592 och II: 720 framförda yrkandet att full pension skall utgå vid 67 års ålder även vid förtidsuttag av ålderspension innebär ett krav på sänkning av pensionsåldern.

I sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 28 år 1963 anförde andra lagutskottet beträffande frågan om en allmän sänkning av pensionsåldern, att den generella pensionsåldern varit 67 år alltsedan 1914. Såsom motionärerna hade framhållit kunde skäl anföras för att frågan om en lägre pensionsålder övervägdes. Enligt utskottets mening måste häremot emellertid vägas angelägenheten av andra förbättringar för folkpensionärerna. I sammanhanget borde särskilt framhållas de höjningar av folkpensionerna fram till år 1968, som statsmakterna bundit sig för. Enligt utskottets bedömning borde det pågående programmet för folkpensionsförbättringar först genomföras innan frågan om lägre generell pensionsålder kunde ha någon aktualitet.

Vad utskottet sålunda anført gäller allttjämt. Hårtill kommer att enligt uppgift i årets statsverksproposition avsikten är att genomföra standardförbättringar även efter år 1968 samt att verkställa en utredning av därmed sammanhängande frågor. I avvaktan på denna utredning saknas anledning att ta ställning till den här aktualiserade frågan. På grund av det anförda avstyrker utskottet motionsyrkandena såvitt de avser en allmän sänkning av pensionsåldern.

I lagen om allmän försäkring anges folkpensionsförmånerna som procentdelar av basbeloppet. Denna metod att uttrycka folkpensionernas storlek, som skall träda i tillämpning den 1 juli 1968 uppfattas i motionerna I: 599 och II: 721 såsom ett hinder mot standardhöjningar av folkpensionerna efter år 1968.

I sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 29 år 1963 anförde andra lagutskottet i anslutning till motioner av samma innehåll, att det enligt utskottets mening saknades skäl för den uppfattning som låg till grund för motionsyrkandet. Utskottet avstyrkte därför detta. Enligt utskottets mening föreligger ej skäl till ändrat ställningstagande.

I motionerna I: 593 och II: 725 yrkas *annan förbättring av folkpensionsförmånerna*. Motionärerna önskar sådana höjningar av ålderspension till tidigare löntagare, som endast har folkpensionen att lita till för sin existens, att denna kommer i nivå med de samlade pensioner som utgår för dem som erhåller folkpension jämte tilläggspension.

Enligt utskottets mening är sådana reformer för närvarande inte aktuella. Utskottet avstyrker därför motionsyrkandet.

Samordning med yrkesskadeförsäkringen

Äger pensionsberättigad rätt till livränta eller sjukpenning jämlikt bl. a. lagen om yrkesskadeförsäkring, skall honom tillkommande pension minskas. Härvid reduceras folkpension och tilläggspension i form av förtidspension eller ålderspension i princip med $\frac{3}{4}$ av den pensionsberättigade för samma tid tillkommande sjukpenning jämte barntillägg eller livränta såsom skadad. Vidare minskar folkpension i form av ålderspension, änkepension eller barnpension ävensom, med visst undantag, tilläggspension i form av änkepension eller barnpension med $\frac{3}{4}$ av den pensionsberättigade för samma tid tillkommande livränta såsom efterlevande. Minskningen göres i första hand å tilläggspension. Utan hinder av nu nämnda regler skall folkpension alltid utgå, i form av förtidspension eller barnpension med minst $\frac{1}{4}$, i form av änkepension med minst $\frac{1}{2}$ samt i form av ålderspension med minst $\frac{3}{4}$ av belopp som eljest skolat utgå. Vid minskning tages andra tillägg till pension än barntillägg ej i betraktande. Minskning av folkpension skall i sista hand göras å barntillägg.

För dem som vid utgången av år 1962 åtnjöt folkpension, som ersatts av förmån enligt lagen om allmän försäkring, får enligt övergångsbestämmelse i 18 § andra stycket lagen angående införande av lagen om allmän försäkring de nya bestämmelserna ej föranleda sänkning av utgående folkpensionsbelopp. Detta stadgande har medfört, att ett stort antal förtids- och ålderspensioner, som utgår samtidigt med invalidlivränta, inte sänkts under pensionsnivån i december 1962, ehuru så eljest på grund av samordningsbestämmelserna skulle ha skett.

I motionen II: 385 hemställas, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsam översyn och förslag beträffande bestämmelserna om sammanträffande förmåner m. m. i lagen om allmän försäkring. Motionärerna har med ett praktiskt fall visat hur samordningsbestämmelserna kan verka för vissa personer.

Den år 1962 tillkallade yrkesskadeutredningen har till uppgift att företa en genomgripande översyn av yrkesskadeförsäkringslagstiftningen och dess samordning med den övriga socialförsäkringslagstiftningen. I utredningsdirektiven anföres bl. a. att, när en allmän och en speciell socialförsäkringsförmån sammanträffar, det synes lämpligast att den allmänna förmånen utgår fullt medan den speciella förmånen försvinner eller efter erforderlig reduktion utgår som ett tillägg till den allmänna förmånen. Yrkesskadeförsäkringsförmånerna bör alltså för sådana fall, då rätt till ersättning föreligger även enligt sjukförsäkringen eller den allmänna pensioneringen, utformas såsom kompletterande förmåner till dessa försäkringar.

Samordningen mellan pensioneringen och yrkesskadeförsäkringen är avsedd som ett provisorium i avbidan på en definitiv lösning av frågan om yrkesskadeförsäkringens ställning inom socialförsäkringen. Denna fråga utredes, såsom också påpekats av riksförsäkringsverket i remissyttrande, av yrkesskadeutredningen. Då utskottet anser det angeläget, att frågan snarast bringas till en lösning, bör den nu aktuella motionen överlämnas till utredningen.

I motionen II: 859 yrkas att riksdagen måtte besluta att regeln i 18 § andra stycket övergångsbestämmelserna till lagen om allmän försäkring skall, såvitt gäller 17 kap. 2 § nämnda lag, tillämpas som om grundbeloppen för folkpension redan vid utgången av 1962 uppgick till de belopp som föreslagits i propositionen.

De nya regler som infördes för samordningen mellan den allmänna pensioneringen och yrkesskadeförsäkringen genom lagen om allmän försäkring har medfört att många av de förtids- och ålderspensionärer, som vid utgången av 1962 åtnjöt viss folkpensionsförmån, ej fått del av fjortonde och femtonde indextilläggen till folkpensionen. Utskottet kan väl godtaga en sådan konsekvens, men anser icke att den nu aktuella standardhöjningen av folkpensionsförmånen för ifrågavarande pensionärer skall få påverkas av samordningsbestämmelserna. I anledning härav bör övergångsbestämmelse fogas till det genom propositionen framlagda förslaget till lag om ändring av lagen angående införande av lagen om allmän försäkring.

Administrativa frågor

I propositionen föreslås att de allmänna försäkringskassornas avlönings-, pensions- och andra anställningsvillkor för direktör, föredragande för pensionsärenden ävensom befattningshavare med lön, motsvarande lägst lönen i lönegrad 21 å löneplan A i statens löneförordning, skall kunna bringas under civildepartementets handläggning.

I motionen II: 858 yrkas, att riksdagen måtte avslå propositionen i denna del.

Utskottet förutsätter att Försäkringskassornas förhandlingsorganisation även i fortsättningen skall ha möjlighet att närvara vid de förhandlingar som

kommer att föras angående anställningsvillkoren för berörda personal och anser sig därför kunna biträda propositionen.

Utskottet biträder också propositionen i vad den avser förslaget till utökning av antalet suppleanter i pensionsdelegation. I detta sammanhang vill utskottet uttala att det synes önskvärt, att även suppleanterna för de av landsting eller stadsfullmäktige utsedda ledamöterna i pensionsdelegationen i större utsträckning än hittills kallas till de sammanträden som hålles.

Utöver vad ovan anförts har de i propositionen, såvitt den hänvisats till lagutskott, framlagda förslagen och de av departementschefen i anslutning därtill gjorda uttalandena inte givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Utskottets hemställan

Utskottet hemställer,

A. att riksdagen, med avslag å följande motionsyrkanden, nämligen

1) yrkandena under A. 1, A. 3 och B. i motsvarande del i motionerna I: 299 och II: 390,

2) yrkandet under a) i motionerna I: 523 och II: 636,

3) yrkandet i motionerna I: 701 och II: 857,

4) yrkandet under 1) i motionerna I: 703 och II: 856, samt

5) yrkandet i motionen II: 860,

måtte — med förklaring att riksdagen funnit viss ändring böra vidtagas i det genom förevarande proposition, nr 94, framlagda förslaget till ändring i 9 kap. 2 och 3 §§ lagen om allmän försäkring — med bifall till motionen II: 855 för sin del antaga nämnda förslag med den ändring att 9 kap. 2 § tredje stycket erhåller följande såsom *utskottets förslag* be-tecknade lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

9 kap.

2 §.

Till ålderspension — — — — — års ålder.

Ändå att — — — — — utföra arbetet.

Invaliditetstillägg tillkommer ej försäkrad, som stadigvarande vårdas å anstalt tillhörande staten eller kommun eller landstingskommun eller å enskild anstalt till vars drift stats-	Invaliditetstillägg tillkommer ej försäkrad, som stadigvarande vårdas å anstalt tillhörande staten eller kommun eller landstingskommun eller å enskild anstalt till vars drift stats-
---	---

(Kungl. Maj:ts förslag)

bidrag utgår eller ock genom anstaltens försorg utom densamma, och ej heller försäkrad, som enligt gällande bestämmelser om blindundervisning är skolpliktig.

Invaliditetstillägg utgör ————— av basbeloppet.

(Utskottets förslag)

bidrag utgår eller ock genom anstaltens försorg utom densamma.

B. att riksdagen, i anledning av motionerna I: 299 och II: 390, såvitt angår yrkandena under A. 1 och B. i motsvarande del, samt motionerna I: 598 och II: 722, såvitt angår yrkandet under b), måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att motionerna i samma delar överlämnas till socialpolitiska kommittén;

C. att riksdagen, i anledning av följande motioner, nämligen

1) motionerna I: 701 och II: 857,

2) motionerna I: 703 och II: 856, såvitt angår yrkandet under 1), samt

3) motionen II: 860,

måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t såsom sin mening giva Kungl. Maj:t till känna vad utskottet i denna del anfört beträffande behovet av utredning och åtgärder;

D. att riksdagen med avslag å yrkandet i motionen II: 858 måtte — med förklaring att riksdagen funnit visst tillägg böra göras till det genom propositionen framlagda förslaget till lag angående ändring i lagen den 25 maj 1962 (nr 381) om allmän försäkring — för sin del antaga nämnda förslag, utom i vad det avser de delar som behandlats ovan under A., med de ändringar att ingressen och 5 kap. 1 § erhåller följande såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag)

Härigenom förordnas, att 2 kap. 7 §, 3 kap. 16 §, 9 kap. 2 och 3 §§, 10 kap. 2 §, 16 kap. 1 och 12 §§ samt 18 kap. 13 och 20 §§ lagen den 25 maj 1962 om allmän försäkring skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

Svensk medborgare ————— nedan sägs.

(Utskottets förslag)

Härigenom förordnas, att 2 kap. 7 §, 3 kap. 16 §, 5 kap. 1 §, 9 kap. 2 och 3 §§, 10 kap. 2 §, 16 kap. 1 och 12 §§ samt 18 kap. 13 och 20 §§ lagen den 25 maj 1962 om allmän försäkring skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Utskottets förslag)

5 kap.

1 §.

*(Gällande lydelse)**(Utskottets förslag)*

Har barn, som är svensk medborgare, till följd av sin ålder icke blivit mantalsskrivet här i riket, äger barnet likväl rätt till barnpension enligt 8 kap. 5 §.

Har barn, som är svensk medborgare, till följd av sin ålder icke blivit mantalsskrivet här i riket, äger barnet likväl rätt till barnpension enligt 8 kap 5 § och vårdbidrag i form av invaliditetsersättning enligt 9 kap. 3 §.

E. att riksdagen måtte — med förklaring att riksdagen funnit viss övergångsbestämmelse böra fogas vid det genom propositionen framlagda förslaget till lag om ändrad lydelse av 11 och 12 §§ lagen den 25 maj 1962 (nr 382) angående införande av lagen om allmän försäkring — med bifall till yrkandet i motionen II: 859 för sin del antaga nämnda förslag med följande som *utskottets förslag* betecknade tillägg:

*(Kungl. Maj:ts förslag)**(Utskottets förslag)*

Denna lag — — — — — juli 1964.

För den, som åtnjuter folkpension i form av ålderspension eller förtidspension och vars pension jämlikt 18 § andra stycket lagen angående införande av lagen om allmän försäkring utgår med högre belopp än som skolat utgivas med tillämpning av 17 kap. 2 § lagen om allmän försäkring, skall pensionen höjas med belopp motsvarande den pensionsförhöjning som föranledes av ändringen i 11 §.

F. att riksdagen måtte antaga det genom propositionen framlagda förslaget till förordning om ändrad lydelse av 40 § förordningen den 18 december 1959 (nr 552) angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.;

G. att riksdagen i anledning av följande motioner, nämligen

1) motionerna I: 299 och II: 390, samt

2) motionerna I: 703 och II: 856,

samtliga motioner såvitt angår halva vårdbidrag, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t såsom sin mening giva Kungl. Maj:t till känna vad utskottet i denna del anfört beträffande behovet av utredning och åtgärder;

H. att riksdagen i anledning av följande motioner, nämligen

1) motionerna I: 599 och II: 721, såvitt angår yrkandena under 1. och 2., samt

2) motionerna I: 439 och II: 528,

måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t såsom sin mening giva Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört beträffande fortsatta höjningar av folkpensionerna;

J. att riksdagen i anledning av följande motioner, nämligen

1) motionerna I: 299 och II: 390, såvitt angår behovsprövade vårdbidrag,

2) motionerna I: 703 och II: 856, såvitt angår förhöjda vårdbidrag, samt

3) motionen II: 385,

måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t såsom sin mening giva Kungl. Maj:t till känna vad utskottet i dessa delar anfört beträffande behovet av utredning och åtgärder;

K. att följande motioner, nämligen

1) motionerna I: 593 och II: 725, samt

2) motionerna I: 702 och II: 854,

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

L. att följande motioner, nämligen

1) motionerna I: 592 och II: 720, såvitt angår folkpensionsförmåner vid förtida uttag av folkpension, samt

2) motionerna I: 599 och II: 721, såvitt angår yrkandena under 3 a) och c),

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

M. att följande motionsyrkanden, nämligen

1) yrkandena i motionerna I: 299 och II: 390 under A. 4., såvitt angår halva och behovsprövade vårdbidrag,

2) yrkandet i motionen I: 439 och II: 528,

3) yrkandet under b) i motionerna I: 598 och II: 722,

4) yrkandena under 1. och 2. i motionerna I: 599 och II: 721,

5) yrkandet under 2) i motionerna I: 703 och II: 856, samt

6) yrkandet i motionen II: 385,

i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan hemställt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 21 april 1964

På andra lagutskottets vägnar:

JOHN R. ANDERSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herr Axel Svensson, fru Carlqvist, herrar Kaijser, Lars Larsson, Edström, fru Nilsson, herrar Erik Filip Petersson och Axel Kristiansson;

från andra kammaren: herrar Anderson i Sundsvall, Odhe, fröken Wetterström, herr Bengtsson i Varberg, fru Eriksson i Ängelholm, fru Svensson, herrar Gustavsson i Alvesta och Carlsson i Huskvarna.

Reservationer

Vid utskottets hemställan under A och B

(avser vårdbidrag, invaliditetstillägg och invaliditetsersättningar)

av herrar *Edström, Erik Filip Petersson, Axel Kristiansson, Anderson i Sundsvall, Gustavsson i Alvesta och Carlsson i Huskvarna*, vilka ansett,

I. att det avsnitt i utskottets yttrande som börjar å s. 29 med orden »Utskottet anser de» och slutar med orden »motionerna till kommittén» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Såsom framhållits i motionerna är det endast invalider med mycket svåra handikapp som kan bli berättigade till invaliditetstillägg eller invaliditetsersättning. Till denna grupp hör handikappade med mycket svåra kroppsliga defekter, t. ex. sådana som saknar armar och ben, handikappade med långt gången ledgångsreumatism, svårartad nervsjukdom eller svår förlamning. I samtliga fall är det fråga om enskilda människor som på grund av sitt svåra handikapp är i starkt behov av ett ekonomiskt stöd. Att ifrågakvarande förmåner nu indexregleras är ett betydelsefullt framsteg, men härutöver är en reell förstärkning av bidragen angelägen. Att en reell förstärkning av den omfattning som föreslagits i motionerna skulle medföra en återhållsamhet vid tillämpningen till men för berörda handikappade, anser utskottet utslutet och bör i betraktande av de svårartade handikapp, som det här gäller, inte komma i fråga.

Såsom framhållits i motionerna I: 598 och II: 722 är det en brist att ingen stödform finns för pensionärer som har ett visst handikapp, dock inte av sådan omfattning att invaliditetstillägg kan utgå. Detta förhållande kan självfallet inte åberopas som skäl mot att genomföra en reell förbättring av tilläggen. Motsvarande omständigheter gäller i fråga om invaliditetsersättningarna. Utskottet behandlar i annat sammanhang frågor om halva tillägg och ersättningar.

Utskottet föreslår i anslutning till de i motionerna väckta yrkandena att invaliditetsersättningen höjes från femtio till sjuttiofem procent av basbeloppet, d. v. s. från 2 400 kr. till 3 600 kr., och att invaliditetstillägget höjes från trettio till femtio procent av basbeloppet, d. v. s. från 1 440 kr. till 2 400

kr. i dagens penningvärde. De högre beloppen skall gälla fr. o. m. den 1 juli 1964.»

II. att det avsnitt i utskottets yttrande som börjar å s. 27 med orden »Utskottet anser det» och slutar med orden »landsting och primärkommuner» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Det bör betonas — vilket bl. a. framhållits i de nyssnämnda motionerna — att det här är fråga om ett mycket ömmande vårdbehov och ett uppoffrande arbete från föräldrarnas sida som samhället har anledning att sätta stort värde på. De allra flesta av ifrågavarande handikappade barn har behov av särskilt krävande, kontinuerlig tillsyn och härmed bunden anpassning även av föräldrars eller vårdares livsföring. Föräldrar kan bli nödsakade att helt eller delvis avstå från förvärvsarbete. I många fall är det önskvärt att specialutbildad personal hjälper till med träning och vård av barnet. Merkostnaderna kan bli betydande.

Även om det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget betyder en väsentlig förbättring i förhållande till nuläget, har utskottet dock kommit till slutsatsen — med bakgrund av sagda merkostnader för vården av de svårt handikappade barn, varom här är fråga — att det är angeläget och mera framtynt att från början genomföra en invalidersättning (ett vårdbidrag) för dessa barn som bättre svarar mot merkostnaderna. Utskottet föreslår att vårdbidraget nu fastställs till 75 procent av basbeloppet, d. v. s. med nuvarande basbelopp 3 600 kr. för år.

Enligt de av Kungl. Maj:t tillämpade beräkningsgrunderna innebär utskottets förslag en merkostnad för staten av 4 milj. kr.»

III. att utskottet vid antagande av motiveringarna i reservationerna I och II bort hemställa,

»A. att riksdagen med avslag å följande motionsyrkanden, nämligen

1) yrkandet i motionerna I: 701 och II: 857,

2) yrkandet under 1) i motionerna I: 703 och II: 856, samt

3) yrkandet i motionen II: 860,

måtte — med förklaring att riksdagen funnit viss ändring böra vidtagas i det genom förevarande proposition, nr 94, framlagda förslaget till ändring i 9 kap. 2 och 3 §§ lagen om allmän försäkring — med bifall till yrkandena under A.1, såvitt angår invaliditetsersättning, A.3 samt B. i motsvarande del i motionerna I: 299 och II: 390 samt yrkandet i motionen II: 855 ävensom i anledning av motionerna I: 299 och II: 390, i vad de gäller yrkandena under A.1, såvitt angår invaliditetstillägg, och B. i motsvarande del, motionerna I: 523 och II: 636, såvitt angår yrkandet under a), samt motionerna I: 598 och II: 722, såvitt angår yrkandet under b), för sin del antaga förslaget med de ändringar att 9 kap. 2 §

tredje och fjärde styckena samt 9 kap. 3 § fjärde stycket erhåller följande såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

9 kap.

2 §.

Till ålderspension ----- års ålder.

Ändå att ----- utföra arbetet.

Invaliditetstillägg tillkommer ej försäkrad, som stadigvarande vårdas å anstalt tillhörande staten eller kommun eller landstingskommun eller å enskild anstalt till vars drift statsbidrag utgår eller ock genom anstaltens försorg utom densamma, och ej heller försäkrad, som enligt gällande bestämmelser om blindundervisning är skolpliktig.

Invaliditetstillägg utgör för år räknat *trettio* procent av basbeloppet.

Invaliditetstillägg tillkommer ej försäkrad, som stadigvarande vårdas å anstalt tillhörande staten eller kommun eller landstingskommun eller å enskild anstalt till vars drift statsbidrag utgår eller ock genom anstaltens försorg utom densamma.

Invaliditetstillägg utgör för år räknat *femtio* procent av basbeloppet.

3 §.

Försäkrad äger ----- viss tid.

Åtnjuter försäkrad ----- sextiosju år.

Vad i ----- beträffande invaliditetsersättning.

Invaliditetsersättning utgör för år räknat *femtio* procent av basbeloppet.

Invaliditetsersättning utgör för år räknat *sjuttiofem* procent av basbeloppet.

B. att yrkandena under A.1, såvitt angår invaliditetstillägg och B. i motsvarande del i motionerna I: 299 och II: 390, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet under A. hemställt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.»

IV. att utskottet vid antagande av motiveringen i allenast reservationen I bort hemställa,

»A. att riksdagen, med avslag å följande motionsyrkanden, nämligen

1) yrkandena under A.3 och B. i motsvarande del i motionerna I: 299 och II: 390,

2) yrkandet under a) i motionerna I: 523 och II: 636,

3) yrkandet i motionerna I: 701 och II: 857,

4) yrkandet under 1) i motionerna I: 703 och II: 856, samt

5) yrkandet i motionen II: 860, måtte — med förklaring att riksdagen funnit viss ändring böra vidtagas i det genom förevarande proposition, nr 94, framlagda förslaget till ändring i 9 kap. 2 och 3 §§ lagen om allmän försäkring — med bifall till yrkandena under A.1, såvitt angår invaliditetsersättning, och B. i motsvarande del samt yrkandet i motionen II: 855 ävensom i anledning av motionerna I: 299 och II: 390, i vad de gäller yrkandena under A.1, såvitt angår invaliditetstillägg, och B. i motsvarande del, samt motionerna I: 598 och II: 722, såvitt angår yrkandet under b), för sin del antaga förslaget med de ändringar att 9 kap. 2 § tredje och fjärde styckena samt 9 kap. 3 § fjärde stycket erhåller följande såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

9 kap.

2 §.

Till ålderspension ————— års ålder.

Ändå att ————— utföra arbetet.

Invaliditetstillägg tillkommer ej försäkrad, som stadigvarande vårdas å anstalt tillhörande staten eller kommun eller landstingskommun eller å enskild anstalt till vars drift statsbidrag utgår eller ock genom anstaltens försorg utom densamma, och ej heller försäkrad, som enligt gällande bestämmelser om blindundervisning är skolpliktig.

Invaliditetstillägg utgör för år räknat *trettio* procent av basbeloppet.

Invaliditetstillägg tillkommer ej försäkrad, som stadigvarande vårdas å anstalt tillhörande staten eller kommun eller landstingskommun eller å enskild anstalt till vars drift statsbidrag utgår eller ock genom anstaltens försorg utom densamma.

Invaliditetstillägg utgör för år räknat *femtio* procent av basbeloppet.

3 §.

Försäkrad äger ————— viss tid.

Åtnjuter försäkrad ————— sextiosju år.

Vad i ————— beträffande invaliditetsersättning.

Invaliditetsersättning utgör för år räknat *femtio* procent av basbeloppet.

Invaliditetsersättning utgör för år räknat *i fall som avses i första stycket femtio och i fall som avses i andra stycket sjuttiofem* procent av basbeloppet.

B. att yrkandena under A.1, såvitt angår invaliditetstilllägg, och B. i motsvarande del i motionerna I: 299 och II: 390, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet under A. hemställt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.»

V. att utskottet vid antagande av motiveringen i allenast reservationen II bort hemställa,

»A. att riksdagen, med avslag å följande motionsyrkanden, nämligen

1) yrkandena under A.1 och B. i motsvarande del i motionerna I: 299 och II: 390,

2) yrkandet i motionerna I: 701 och II: 857,

3) yrkandet under 1) i motionerna I: 703 och II: 856, samt

4) yrkandet i motionen II: 860,

måtte — med förklaring att riksdagen funnit viss ändring böra vidtagas i det genom förevarande proposition, nr 94, framlagda förslaget till ändring i 9 kap. 2 och 3 §§ lagen om allmän försäkring — med bifall till yrkandena under A.3 och B. i motsvarande del i motionerna I: 299 och II: 390 samt yrkandet i motionen II: 855 ävensom i anledning av motionerna I: 523 och II: 636, såvitt angår yrkandet under a), för sin del antaga förslaget med den ändring att 9 kap. 2 § tredje stycket samt 9 kap. 3 § fjärde stycket erhåller följande såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

9 kap.

2 §.

Till ålderspension ————— års ålder.

Ändå att ————— utföra arbetet.

Invaliditetstillägg tillkommer ej försäkrad, som stadigvarande vårdas å anstalt tillhörande staten eller kommun eller landstingskommun eller å enskild anstalt till vars drift statsbidrag utgår eller ock genom anstaltens försorg utom densamma, och ej heller försäkrad, som enligt gällande bestämmelser om blindundervisning är skolpliktig.

Invaliditetstillägg tillkommer ej försäkrad, som stadigvarande vårdas å anstalt tillhörande staten eller kommun eller landstingskommun eller å enskild anstalt till vars drift statsbidrag utgår eller ock genom anstaltens försorg utom densamma.

Invaliditetstillägg utgör ————— av basbeloppet.

3 §.

Försäkrad äger ————— viss tid.

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

Åtnjuter försäkrad ————— sextiosju år.

Vad i ————— beträffande invaliditetsersättning.

Invaliditetsersättning utgör för år räknat *femtio procent av basbeloppet*.

Invaliditetsersättning utgör för år räknat *i fall som avses i första stycket sjuttiofem och i fall som avses i andra stycket femtio procent av basbeloppet*.

B. att riksdagen, i anledning av motionerna I: 299 och II: 390, såvitt angår yrkandena under A.1 och B. i motsvarande del, samt motionerna I: 598 och II: 722, såvitt angår yrkandet under b), måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att motionerna i samma delar överlämnas till socialpolitiska kommittén;»

Vid utskottets hemställan under G

(avser utredning och åtgärder i anledning av motioner om halva vårdbidrag)

VI. av herrar *Edström, Erik Filip Petersson, Axel Kristiansson, Anderson* i Sundsvall, *Gustavsson* i Alvesta och *Carlsson* i Huskvarna, vilka ansett,

a) att det avsnitt i utskottets yttrande å sid. 27 som börjar med orden »Utskottet anser, att den» och slutar med orden »behov av hjälp» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Utskottet delar likaledes den i motionsparen I: 299 och II: 390 samt I: 703 och II: 856 framförda uppfattningen att möjligheter bör öppnas också till halva vårdbidrag. Utskottet anser nämligen att sådan möjlighet bör öppnas för sådana fall, där fullt vårdbidrag icke kan ifrågakomma men där det uppenbarligen föreligger ett starkt behov av hjälp. Utskottet föreslår att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär skyndsam utredning och förslag härom.»

b) att utskottet bort hemställa,

»att riksdagen i anledning av följande motioner, nämligen

1) motionerna I: 299 och II: 390, samt

2) motionerna I: 703 och II: 856,

samtliga motioner såvitt angår halva vårdbidrag, måtte anhålla om skyndsam utredning och förslag om möjlighet till halva vårdbidrag för vård i hemmet av handikappat barn, i de fall där med hänsyn till barnets handikapp fullt vårdbidrag inte kan ifrågakomma, men där det uppenbarligen föreligger ett starkt behov av hjälp.»

Vid utskottets hemställan under H
(avser årliga folkpensionshöjningar)

VII. av herrar *Edström, Erik Filip Petersson, Axel Kristiansson, Anderson* i Sundsvall, *Gustavsson* i Alvesta och *Carlsson* i Huskvarna, vilka ansett,

a) att det avsnitt i utskottets yttrande å sid. 29 som börjar med orden »I motionsparet I: 599» och slutar med orden »och samhällsekonomiska läge» bort ersättas med text av följande lydelse:

»I motionsparet I: 599 och II: 721 yrkas, att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte begära förslag till s t a n d a r d h ö j n i n g den 1 juli 1965 av f o l k p e n s i o n s f ö r m å n e r n a samt att standardhöjningen av dessa fram till år 1968 måtte ske g e n o m å r l i g a h ö j n i n g a r. Sistnämnda yrkande återkommer i motionsparet I: 439 och II: 528. Till stöd för motionerna anföres, att större rättvisa nås om folkpensionärerna i likhet med vad som är fallet med den i produktionen verksamma befolkningen får en viss standardförbättring årligen. Utskottet, som delar motionärernas uppfattning, vill också påpeka att man kan erhålla en jämnare successiv höjning med det av motionärerna föreslagna systemet. Med hänsyn därtill anser utskottet, att riksdagen bör begära utredning och förslag till nästa års vårsession angående årliga förbättringar av folkpensionsförmånerna med början den 1 juli 1965.»

b) att utskottet bort hemställa,

»att riksdagen — dels med bifall till yrkandena under 1. och 2. i motionerna I: 599 och II: 721, dels i anledning av motionerna I: 439 och II: 528 — måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till 1965 års riksdag angående årliga standardhöjningar av folkpensionsförmåner fram till 1968 med början den 1 juli 1965.»

VIII. av herr *Kaijser* och fröken *Wetterström*, vilka ansett,

a) att det avsnitt i utskottets yttrande å sid. 29 som börjar med orden »Utskottet vill erinra» och slutar med orden »och samhällsekonomiska läge» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Utskottet erinrar om att förslaget om årliga höjningar av folkpensionerna medför ett frångående av den tidsplan som hittills tillämpats, innebärande höjningar vartannat år, varom delade meningar ej rått. Emellertid synes skäl tala för att en omprövning av tidsintervallerna kan vara befogad. Utskottet anser därför att riksdagen bör hos Kungl. Maj:t begära utredning och förslag till nästa års riksdag om möjligheterna att genomföra årliga förbättringar av folkpensionsförmånerna. Det förutsättes därvid att hänsyn toges till det förefintliga statsfinansiella och samhällsekonomiska läget.»

b) att utskottet bort hemställa,

»att riksdagen — i anledning av dels yrkandena under 1 och 2 i motionerna I: 599 och II: 721, dels motionerna I: 439 och II: 528 — måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hem-

ställa om skyndsamt utredning angående årliga höjningar av folkpensionsförmånerna samt framläggande till nästa års riksdag av de förslag vartill utredningen kan föranleda.»

Vid utskottets hemställan under L

(avser sänkning av pensionsåldern och annan teknisk samordning mellan folkpensioneringen och den allmänna tilläggs pensioneringen)

IX. av herrar *Axel Kristiansson* och *Gustavsson* i Alvesta, vilka ansett,

a) att det avsnitt i utskottets yttrande å sid. 30 som börjar med orden »I sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 28» och slutar med orden »till ändrat ställningstagande» bort ersättas med text av följande lydelse:

»I sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 28 år 1963 framhöll andra lagutskottet beträffande frågan om allmän sänkning av folkpensionsåldern, att skäl kunde anföras för att frågan övervägdes. Då utredning rörande andra vitala delar av den framtida folkpensionspolitiken avses komma till stånd, synes det lämpligt att jämväl frågan om en allmän sänkning av folkpensionsåldern upptages till allsidig utredning. Utskottet tillstyrker därför yrkandet i motionerna I: 599 och II: 721.

I sistnämnda motioner har även begärts att frågan om en annan teknisk samordning mellan folkpensioneringen och den allmänna tilläggs pensioneringen skall ägnas särskild uppmärksamhet och allsidig prövning vid utredningen rörande folkpensionsförbättringar efter 1968. Till skäl för yrkandet har anförts att den nuvarande tekniska samordningen kan verka hindrande på möjligheterna att åstadkomma standardförbättringar av folkpensionerna. Utskottet vill i anledning av yrkandet framhålla, att den aktualiserade frågan får anses vara av sådan vikt att den bör ägnas särskild uppmärksamhet i det åsyftade utredningsarbetet.

Vad utskottet sålunda anfört rörande utredning av den framtida folkpensioneringens utformning torde böra bringas till Kungl. Maj:ts kännedom.»

b) att utskottet bort hemställa,

»dels att riksdagen — med bifall till yrkandena under 3 a) och c) i motionerna I: 599 och II: 721 samt i anledning av motionerna I: 592 och II: 720, såvitt angår folkpensionsförmåner vid förtida uttag av folkpension — måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t ge till känna vad utskottet anfört rörande dels utredning av frågan om en allmän sänkning av folkpensionsåldern, dels utredning av frågan om annan teknisk samordning mellan folkpensioneringen och allmänna tilläggs pensioneringen;

dels att motionerna I: 592 och II: 720, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet i denna del hemställt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.»